

DELAVSKA ENOTNOST

GLASILO ENOTNIH STROKOVNIH ZVEZ DELAVCEV IN NAMEŠČENCEV SLOVENIJE

Leto II., štev. 12

Liubliana, 22. marca 1946

Izhaja vsak petek — Cena Din 2.—

Tekmovanje in delovna disciplina

Delovna disciplina se izraža v točnem in predanem izvrševanju vseh delovnih obveznosti, katere vsebujejo predpisi notranjega poslovnega reda nekoga podjetja, tehnična pravila in navodila v delovni zakonodaji in so konkretno izražene v delovnih pogodbah in v odredbah vodilnih gospodarskih organov. Utrditev delovne discipline je ena osnovnih nalog v letošnjem prvomajskem tekmovanju, kajti od nje je odvisno izpolnjevanje ostalih obveznosti, ki so bile sprejete.

Uporna in brezmišljena borba proti prekršitvi delovne discipline je eden osnovnih predpogojev za izvršitev gospodarskih nalog vsakega podjetja. Medtem pa posamezne sindikalne podružnice tega ne razumejo in napačno postavljajo naloge v zvezi z njenim utrjevanjem. Tako je neka sindikalna organizacija v svojem tekmovalnem načrtu postavila tudi sledečo nalogo: Izostajanje od dela se zniža za 80%, zamujanje za 80%, predčasno zapuščanje dela za 90%, a odnos sindikalne organizacije do uprave podjetja se bo izboljšal za 30%! Takšne obveznosti so brezsmislne in ne pomenijo nič: delovna disciplina je obveznost, katere se mora 100% izpolniti!

Nova delovna disciplina mora izhajati iz novega odnosa do dela kot rezultat delavske zavesti. Za razliko od discipline v stari Jugoslaviji, ki je bila breme v svrhu čim večjega izkoriščanja, mora delovna disciplina danes biti zavestna podrejenost delovnega kolektiva delovnemu redu.

Iniciativa in sposobnost uprave, avtoriteta in popularnost voditeljev podjetja, vse to je zelo važno za utrditev delovne discipline. S svojo organizatorično sposobnostjo, iniciativo in z nekolebljivo trdnostjo pri upravljanju v proizvodnji, a ne z birokratskim pritiskom, ceneno demagogijo ali z izoliranjem od delavcev, si morajo izbojevati ugled.

Nezadostna delovna disciplina se vidi po pogostem zamujanju, izostajanju od dela v mnogih podjetjih. Po podatkih zveznega ministrstva za industrijo je povprečno število delovnih ur enega delavca v teku lanskega decembra preteklega leta izneslo 171 ur. Če vzamemo v obzir, da bi delavec normalno moral delati mesečno okrog 200 ur, potem vidimo, da je — tudi poleg prostovoljnega nadurnega dela — splošni prerez delovnih ur v naši industriji nizek. V nekaterih podjetjih imajo delavce, ki redno izostajajo ob sobotah in ponedeljkih. Preko nedelje odhajajo v sosedne vasi zaradi preskrbe življenjskih potrebščin. Med njimi so tudi črnoborzijski. Navajamo samo primere tkalca Djordjevića, ki je bil odpušen iz tekstilne tovarne »Oktobarska sloboda« v Beogradu. Ta delavec je redno »oboleval« in dobival hrano. V času »bolovanja« je kupoval živež in črnoborzijski po Beogradu. Personalnemu referentu podjetja je izjavil, da lahko dobi, kadar se mu zahoče tudi tri mesece bolniškega dopusta. Upravičeno se lahko predpostavlja, da je s črnoborzijskim življenjem podkupoval kakšnega svojega poslovnega prijatelja v Uradu za zavarovanje delavcev.

Izostanki zaradi bolovanja so zelo čest pojav. Po ocenitvi medicinskih strokovnjakov sme biti največji odstotek obolenja zavarovancev 5–6%; pri tem so vzeti v obzir tudi današnji neugodni higijenski pogoji in fizična izčrpanost delavcev zaradi vojne. Medtem se pa vidi po podatkih Osrednjega zavoda za zavarovanje delavcev, da je v posameznih podjetjih mnogo večje število delavcev na bolovanju. Navajamo samo nekoliko primerov: v mostarskem ljudskem odboru je stalež bolnikov okrog 10,25%, medtem ko je v mostarskem rudniku vsega skupaj 2,67% rudarjev. V državnem gozdnem podjetju Turpolje boluje 14,03% delavcev, a v rudniku Antunovo 0,49%. V tekstilnem podjetju v Varaždinu je bolnih vsega skupaj 0,54%, a v tekstilni industriji Laška 11,87%. V rudniku

»Spokovina« v Hrvatski boleha 22,46 odstotkov, a v rudniku Velenje 0,28% rudarjev. V mnogih rudnikih in industrijskih podjetjih v Bosni sploh ni obolenj, kot n. pr. v rudniku Zenica, čeprav so splošni in higijenski pogoji mnogo slabši kot v drugih krajih in je fizična izčrpanost delavcev sorazmerno večja.

Navedeni podatki kažejo, da posamezni nezavedni delavci — zahvaljujoč se škodljivosti posameznih uradnih zdravnikov in nemarnosti posameznih uprav podjetij in sindikalnih organizacij — zabušavajo in tako težko kršijo delovno disciplino.

V mnogih podjetjih, zlasti v rudnikih in gozdnih podjetjih, zelo negativno vpliva na delovno disciplino tudi to, ker je gotov del delavcev iz vrst siromašnih kmetov, ki obdelujejo tudi svoje male parcele zemlje. Ti se niso povsem prilagodili življenju tovarniškega kolektiva, a v času dela na polju izostajajo iz tovarn. Poleg vzgojnega dela med temi delavci-kmeti je treba podvzeti korake in jim pomagati pri obdelovanju zemlje.

Za zavarovanje discipline je neobhodno pravilen odnos do uprave in voditeljev v podjetju in oddelkih. Odredbe, navodila in odloki voditeljev se morajo v teku dela izvrševati brez oglevanja in brez diskusije. Če po mišljenju delavcev navodila in odloki voditeljev ne bi bili pravilni, bodo to javili svojemu zaupniku, iznesli pred svojo podružnico ali pred samo upravo, toda šele po izvršitvi teh odlokov ali navodil.

Prav tako se ne more dopuščati zamujanje pri prihajanju na delo, zapuščanje dela pred končanim delovnim časom, samovoljno zapuščanje strojev, pa naj bi bilo to iz katerega koli vzroka, a še manj brez vzroka, ali nepotrebnih razgovorov pri delu, ki ovira ali pa celo prekinja delo. — Delavec mora v delo vložiti vso svojo pažnjo in sposobnost. Vsak pojav nemarnosti, malomarnosti, lahkomišljenosti ali pijanosti je treba na mestu ožigosati. — Do česa lahko privede slab odnos do takih prekrškov, kaže primer mojstra v tkalnici »Mačva« v Beogradu, ki je obenem tudi sekretar podružnice. Pogosto zapušča delo, odhaja v gostilno in se vrača pijan v podjetje. Upravnik trpi pijanega mojstra, a sindikalna podružnica pijanega tajnika. V tem podjetju je 30 modernih statev, a dela jih samo 7 v dveh izmenah, ker se upravnik podjetja s svojim mojstrom ne briga, da bi popravil stroj za shovanje in druge stroje. V tem podjetju ni organizirano, prvomajsko tekmovanje, čeprav delavci to želijo.

Iz poročil, s katerimi razpolaga zvezno ministrstvo za industrijo, je razvidno, da velik del delavcev zamuja, izostaja od dela in prekinja delo. To delajo zaradi svojih privatnih opravkov, pa tudi zaradi sindikalnih poslov. Dogaja se, da sindikalni funkcionarji v svojem delovnem času opravljajo svoje dolžnosti kot je n. pr. pobiranje članarine, delitev članskih izkaznic in celo razdelitev blaga. Imeli smo primere, da so se v nekaterih podjetjih v delovnem času vršile seje uprav podružnice, a v nekaterih celo sestanki in konference vseh delavcev podjetja. Sindikalno delo, ki ima za nalogo, da pomaga pri kar najboljši organizaciji proizvodnje in utrditvi discipline, ne more biti v nobenem primeru vzrok za kršenje discipline in oviranje dela v podjetju.

Vsi zavedni člani delovnega kolektiva morajo budno paziti na vzdrževanje in krepitve discipline in že v začetkih zadušiti vsak poizkus njenega rušenja. Potrebno je sprejeti tudi disciplinske mere proti kršilec discipline. Sindikalne organizacije in delavski zaupniki morajo posvetiti še večjo pažnjo vzgoji delavcev, ki je predpogoj za postavitve in stalno krepitve železne discipline v naših podjetjih.

Zivorad Djurić
(Iz »Rad-a«)

Varnostni organi v Trstu niso zmožni, da bi ustvarili red

16. marca je bil v ulici San Nicolo izvršen atentat na majorja Jugoslovanske armade Stanka Cundra. Tovariš Cunder je prihajal s svojo ženo in dr. Martinom Briškim iz gostilne Ostrouška v ulici San Nicolo št. 3.

V trenutku, je skočil z druge strani ceste proti njim neki moški v črni obleki brez površnika in oddal z razdalje dveh metrov sedem strelav iz revolverja proti majorju Cundru, ki se je zgrudil že ob prvem strelu. Z druge strani je dr. Martin Briški videl prihajati še enega moškega. Po atentatu je dr. Briški takoj obvestil o dogodku policijo, Cundrova žena pa je odpeljala svojega moža z avtomobilom v bolnišnico.

Major Cunder leži v centralni bolnišnici, kjer so ugotovili, da je ranjen v trebuh, čeljust in hrbet in da so krogle prodirle tudi v pljuča. Zdravniki ga bodo rešili le, če se jim bo posrečilo zaustaviti krvavitev.

Major Cunder je član delegacije Jugoslovanske armade za ugotavljanje vojne-ga plena v Trstu, a dr. Martin Briški tolmač te delegacije.

18. marca pa je bil v dopoldanskih urah izvršen atentat na sedež III. Sektorja Slovansko-italijanske antifašistične unije v ulici Caprin, kjer je tudi sedež III. Sektorja KPJK in kulturni krožek »Rinaldo-Rinaldi«.

Atentator je položil pekliški stroj izven zgradbe ob steno dvorane. Kmalu je odjeknilo po vsem mestu močna eksplozija in poškodovala vsa okna dvorane in okna sosedne hiše. Žrtev ni bilo nobenih. Podrobnosti o izvršilu atentata še niso znane.

Dopisnik Tanjuga je ob tej priliki napisal:

Ni se še pomirilo ogorčenje tržaškega ljudstva nad podlim zločinom v Škedenju, ko ga je že pretresel nov žalostni dogodek — atentat na majorja JA Staneta Cundra, ki je nov dokaz, da varnostni organi v Trstu niso zmožni, da bi ustvarili red. Predstavniki ljudske oblasti in antifašističnih organizacij ter antifašistično časopisje so že dalj časa opozarjali pristojne oblasti na nevarnost, ki grozi tržaškemu prebivalstvu s strani begunskih fašistov, četnikov, domobrancev in ustašev, ki se nemoteno oboroženi gibljeje po Trstu. Doslej ni bilo še ničesar storjenega, da bi se te zločince predalo ljudstvu, ki bi jih sodilo za njihove zločine.

Ob obisku maršala Tita v Poljski

Pogodba o prijateljstvu in vzajemni pomoči med Poljsko in Jugoslavijo je velik prispevek k utrditvi mednarodnega miru

Med bivanjem predsednika vlade in maršala Jugoslavije Josipa Broza Tita v Varšavi je bila podpisana pogodba o prijateljstvu in vzajemni pomoči med republiko Poljsko in FLRJ. Ta pogodba je naravna posledica velikih izkušenj obeh držav iz pretekle vojne, ki je poljskemu narodu in jugoslovanskim narodom grozila s popolnim uničenjem. Ta pogodba utrjuje med obema bratskima slovaškima državama prijateljske vezi, ki so se zlasti poglabile in okrepile v času skupne borbe za neodvisnost in demokracijo proti Nemčiji in njenim zaveznikom. Pogodba pomeni prav tako velik prispevek za utrditev mednarodnega miru.

Pogodba je bila sklenjena v duhu statuta organizacije Združenih narodov z veljavnostjo 20 let.

Pogodbo je v imenu predsedništva Narodnega sveta republike Poljske podpisal predsednik vlade Narodne enotnosti Edvard Osuška-Morawski, v imenu Prezidijske ljudske skupščine FLRJ pa predsednik vlade in maršal Jugoslavije Josip Broz Tito.

Cilji nove Jugoslavije in Poljske so enaki

Dne 15. marca je predsednik poljskega Narodnega sveta Boleslav Bierut izročil maršalu Titu najvišje vojaško odlikovanje — red »Virtuti militari« I. stopnje. V zvezi s tem je imel slovesni nagovor: »Visoko spoštovani gospod maršal!

Vaš prihod na Poljsko nam daje priliko, da še enkrat v mislih pregledamo one velike in zgodovinske trenutke, ko so demokracijski narodi vodili borbo proti nemškemu napadalcu. V onih zgodovinskih dneh je bilo vaše ime, gospod maršal, kot ime enega izmed herojev te borbe, na Poljskem prav tako znano kakor tudi v Jugoslaviji in po vsej demokracijski Evropi, ki se je borila proti hitlerizmu.

V imenu poljskega naroda vam, gospod maršal, v znak priznanja za vaše velike zasluge za vse Združene in demokracijske narode, v znak priznanja velikega junaštva, s katerim ste nam bili vzor v dneh borbe, po sklepu predsedstva poljskega Narodnega sveta izročam najvišje poljsko odlikovanje — red »Virtuti militari« I. stopnje.

Maršal Tito je odgovoril:

Gospod predsednik! Ne morem brez vžičenja z besedami izraziti vseh onih čustev, ki jih gojijo naši narodi. Vi, gospod predsednik, ste tukaj omenili borbo jugoslovanskih narodov, jaz pa hočem poudariti trpljenje in borbo poljskega naroda, ker je slednje povezovalo naše narode, tako, da bi bili v bodočnosti gospodarji svoje usode. Visoko odlikovanje, ki sem ga prejel, smatram za priznanje junaškega poljskega naroda jugoslovanskim narodom. Smatram ga prav tako za priznanje naši Jugoslovanski armadi in našim partizanom, onim borcem, ki so žrtvovali svoja življenja za boljše bodočnost naših narodov.

Rad bi ugotovil še neko stvar, namreč to, da smo ponosni nad delcem, ki so ga naši narodi prispevali k zmagi napredka, k zmagi človeštva nad srednjeveškim mračnjastvom, nad največjim sovražnikom človeštva — nemškim hitlerizmom. Naj to odlikovanje, ki ga smatram za priznanje jugoslovanskemu ljudstvu in Ju-

goslovanski armadi, predstavlja ono vez, ki bo še tesneje vezala naše slovanske narode.

Gospod predsednik, v imenu jugoslovanskih narodov in Jugoslovanske armade se vam najpriskrnejše zahvaljujem.

Poljski narod goji velike simpatije in ljubezen do narodov Jugoslavije in maršala Tita. Osvobodilna borba jugoslovanskih narodov pod vodstvom maršala Tita je služila poljskemu narodu za vzor in za vzpodbudo v borbi proti nemškemu fašizmu.

Poljski narod gleda v novi Jugoslaviji vzor požrtvovalnosti in borbenega poleta v naporih za obnovo svoje opustošene dežele. Ta ljubezen poljskega naroda do Jugoslavije in maršala Tita prihaja do izraza v manifestacijah prebivalstva porušene Varšave, kakor tudi v člankih poljskega tiska.

V uvodnih člankih varšavskih listov, posvečenih obisku maršala Tita, se poudarja prispevek, ki so ga dali narodi Jugoslavije v borbi za uničenje fašizma prav pod vodstvom maršala Tita, kakor tudi prizadevanja jugoslovanskih narodov, da si ohranijo pridobitve svoje osvobodilne borbe.

Vladino glasilo »Rzecz pospolita« je pisalo v svojem uvodnem članku, da so cilji nove Jugoslavije in nove Poljske enaki tudi danes po vojni.

»Borba proti ostankom fašizma in za zavarovanje prave ljudske demokracije, borba proti reakcionarnim silam, ki poizkušajo izzvati nove vojne, — to predstavlja temelj vzajemnih odnošajev in sodelovanja med Jugoslavijo in Poljsko.« Glasilo poljske delavske partije »Glos ludu« v svojem uvodnem članku pozdravlja maršala Tita kot narodnega heroja Jugoslavije ter poudarja njegove ogromne zasluge kot organizatorja in voditelja narodne vstaje v Jugoslaviji. »Maršal Tito je ne samo voditelj, ampak tudi velik učitelj in vzgojitelj delavcev in novega pokolenja v duhu prave ljudske demokracije.«

VSEBINA DANAŠNJE ŠTEVILKE:

1. stran: TEKMOVANJE IN DELOVNA DISCIPLINA — TEKMUJMO PRI SPOMLADANSKI SETVI!
2. stran: CHURCHILLOV GOVOR — SKODLJIV MIRU IN VARNOSTI.
3. stran: O PRVOMAJSKEM TEKMOVANJU — POZOR, TOVARISI! — O SINDIKALNIH KADRIH.
4. stran: NA PROSTOVOLJNEM NEDELJSKEM DELU V SKRILJAH, GOLEM IN ISKI — OBNAVLJALI SMO POZGANE DOMOVE — V INDUSTRIJSKI KOVINARSKI SOLI.
5. stran: SOCIALNO ZAVAROVANJE — STROKOVNO SOLSTVO — NA IZVIRU CUDEZEV.

Tekmujmo pri spomladanski setvi!

V Sloveniji, kakor tudi v vseh ostalih republikah se približuje koncu izvedba agrarne reforme. Delovno kmečko ljudstvo je dobilo v svojo posest zemljo, po kateri je toliko časa hrepelo. Sedaj pa, ko je zemlja razdeljena, stopa pred kmeta važna naloga, kako to zemljo čim bolj uspešno obdelati in posejati. Pri tem nima interesa samo kmet, ampak tudi ostalo delovno ljudstvo po mestih in tovarnah. Vsi vemo, da čim boljše bodo naša polja obradila, toliko več bo kruha za nas vse. Ni več tako kot v stari predaprilski Jugoslaviji, da so polja rodila za naše izkoriščevalce, dočim je delovno ljudstvo trpelo glad in pomanjkanje. Danes je zemlja v rokah delovnega kmeta, ki bo svoje pridelke bratsko delil z delavcem in nameščencem v tovarni, če mu bosta oba pri njegovem delu pomagala.

Ogromne važnosti za nas je, da bo vsak košček plodne zemlje obdelan in pravočasno posejan, da bomo z lastnimi sredstvi pridelali čim več in tako zadostili vsem potrebam delovnega ljudstva naše mlade države. Če hočemo vse to doseči, stopa pred naše sindikalne organizacije naloga, kako in s čim pomagati kmetu, da bo to izvedel. Vedeti moramo, da so prav strokovne organizacije tiste, ki tu lahko največ doprinejše in pomagajo kmetu v njegovem delu.

Za dobro obdelavo zemlje mora imeti kmet dobro in popolno orodje in stroje. V tem pogledu se občuti sedaj največje pomanjkanje. Zemlja je bila predvsem razdeljena ljudem, ki s temi rečmi niso razpolagali, ki so bili do večraj še reveži in ki še danes nimajo tehn. možnosti, da si nabavijo potreben inventar; v kolikor so si ga nabavili, je bilo to pri večini za cenen denar staro in pokvarjeno orodje ali stroji. Sicer je tukaj priskočila na pomoč tudi naša ljudska oblast z ustanavljanjem strojnih postaj, ki pa še nikakor ne zadostujejo, da bi bila vsa zemlja v redu in pravočasno obdelana.

Naše strokovne organizacije, predvsem KMS-I, naj v svojem območju formirajo posebne delovne skupine raznih delavcev strokovnjakov, jih opremito s potrebnim orodjem in materialom ter jih pošiljajo po vaseh, da tamkaj popravijo in usposobijo kmečko orodje in stroje, ki so potrebni za takejšno obdelavo zemlje. Jasno je, da imajo kmetje potrebo tudi pri drugem delu, bodisi pri hišnem gospodarstvu in drugje, ter ni napačno, da se tudi za takšna dela pošilja delovne skupine, vendar je treba prvenstveno stremeti za tem, da se najprej opravijo dela, ki so potrebna za takejšno obdelavo zemlje. Najvažnejše pri vsem tem pa je, da bo vse to pravilno in dobro organizirano in da se temu posveti več pažnje kot je bilo to do sedaj v praksi.

V kolikor so bile takšne delovne skupine že po naših vaseh, je izvenel vsi smisel njihovega poseta vasi kot izlet ali pa se celo spremenil v pijančevanje. Ponekod se je delalo samo pri tistih kmetih, ki so to delo plačali z raznim živežem ter delo za njih ni bilo nujno potrebno, dočim evnejši kmetje vsega tega niso zmogli in se jim zato tudi ni delalo; če se jim pa je, je bilo delo slabo in površno opravljeno. Delžnost naših sindikalnih funkcionarjev je, da to delo pravilno usmerijo, da se pomaga predvsem revnim kmetom, kolonistom in traktorskim postajam. Delati je treba po možnosti brezplačno, zaračunava naj se edino petrošeni material, ki ga bodo morale tudi strokovne organizacije plačati.

Dalje se morajo formirati posebne delovne skupine, ki bodo kmetu neposredno pomagale pri obdelovanju zemlje. Kmetom poleg potrebnega orodja in strojev manjka tudi vprežna živina in marsikakšen kos zemlje bo treba obdelati z rokami; tudi tukaj bo dragocena pomoč s strani naših sindikalnih organizacij.

Da bo vse to delo imelo tudi dober odziv na vasi, morajo naše strokovne organizacije ne samo dobro pripraviti te skupine v strokovnem oziru, temveč tudi v kulturno-prosvetnem pogledu. Delavcem in nameščencem po naših tovarnah je treba pojasniti pomen te pomoči kmetu, prikazati kmetove težave in obenem težnjo vsega delovnega ljudstva, da bi čim več pridelali na naši zemlji na naših poljih. Ob enem, ko to pojasnjujemo članom naših strokovnih organizacij, skrbimo zato, da naše delovne skupine ne bodo samo strokovne, ampak da bodo vršile obenem tudi politično delo, utrjevale in poglobljale bratske vezi med kmeti, delavci in nameščenci. Pojasnjevati bo treba tudi kmetom pomen tega sodelovanja, prirejati v ta namen predavanja, kulturne prireditve in voditi razgovore.

Važen činitelj v organizaciji tega dela morajo biti tudi naši ljudski odbori in odbori OF po vaseh. Strokovne organizacije naj se tesno povežejo z njimi in potom njih dobivajo informacije, kje je pomoč najbolj potrebna in nujna.

Ker se že nahajamo v času, ko je delo na poljih že potrebno, je nujno, da vse to povežemo z tekmovanjem, ki se že vrši v vseh parogah našega gospodarstva. Sindikalni odbori naj sestavijo načrt za tekmovanje po zgoraj navedenih nalogah, ga predložijo delovnim skupinam, ki naj to tekmovanje vključijo v svoje tekmovalne načrte. Važno in nujno je, da se k tekmovanju pritegne tudi kmeta, da bo tako naše tekmovanje dobilo pomen vseljudskega napora za čim prejšnjo in čim hitrejšo obnovo naše države, obenem tudi utrdilo in poglobilo prijateljsko zvezo delovnega ljudstva tovarn in naših vasi.

Greif Martin,

„Tujega nočemo — svojega ne damo!“

Pošiljajte prispevke za Tiskovni sklad za Primorsko, Koroško in izseljence po čekovni poležnici št. 18.152!

Churchillov govor — škodljiv miru in varnosti

Izjava generalisima Stalina dopisniku „Pravde“

Pred kratkim se je dopisnik »Pravde« obrnil na Stalina in ga prosil, naj mu pojasni nekatera vprašanja, ki so v zvezi z govorom gospoda Churchilla. Stalin je dal zadevna pojasnila, ki jih objavljamo v obliki odgovorov na vprašanja dopisnika.

»Kaj mislite o govoru, ki ga je imel gospod Churchill v Združenih državah?«

»Smatram ga za nevarno dejanje, ki skuša zasejati nesoglasje med zavezniki državami in otežkočiti njihovo sodelovanje.«

»Torej se lahko smatra, da je govor gospoda Churchilla škodljiv miru in varnosti?«

»Gotovo. Dejstvo je, da gospod Churchill sedaj zavzema stališče vojnega hujskača. In gospod Churchill ni sam, ampak ima prijatelje ne le v Angliji, temveč tudi v Združenih državah. Poudariti je treba, da so gospod Churchill in njegovi prijatelji posebno v tem pogodu podobni Hitlerju in njegovim prijateljem. Hitler je pričel hujskati na vojno s tem, da je oznanjal rasno teorijo, češ da samo ljudje, ki govorijo nemško, predstavljajo polnovredni narod. Churchill je pričel svojo gonjo hujskanja k vojni z rasno teorijo, češ da so samo narodi, ki govorijo angleško, polnovredni in poklicani, da odločajo o usodi vsega sveta. Nemška rasna teorija je pripeljala Hitlerja in njegove prijatelje do zaključka, da morejo samo Nemci kot edin polnovredni narod vladati ostalim narodom.

Churchill je pričel svojo gonjo hujskanja k vojni z rasno teorijo, češ da so samo narodi, ki govorijo angleško, polnovredni in poklicani, da odločajo o usodi vsega sveta. Nemška rasna teorija je pripeljala Hitlerja in njegove prijatelje do zaključka, da morejo samo Nemci kot edin polnovredni narod vladati ostalim narodom. Churchill je pričel svojo gonjo hujskanja k vojni z rasno teorijo, češ da so samo narodi, ki govorijo angleško, polnovredni in poklicani, da odločajo o usodi vsega sveta. Nemška rasna teorija je pripeljala Hitlerja in njegove prijatelje do zaključka, da morejo samo Nemci kot edin polnovredni narod vladati ostalim narodom.

Angleska rasna teorija vodi Churchilla in njegove prijatelje k zaključku, da morajo samo angleško govoreči narodi kot edini polnovredni narodi vladati ostalim narodom sveta. Gospod Churchill in njegovi prijatelji v Angliji in v Ameriki izročajo narodom, ki ne govorijo angleško, neke vrste ultimatum: priznajte zlepa naše gospostvo in vse bo šlo dobro, v nasprotnem primeru pa je vojna neogibna.

Vendar pa so narodi pet let prelivali kri v neusmiljeni vojni za svobodo in neodvisnost svoje države in ne zato, da bi zamenjali Hitlerjevo gospostvo s Churchillovim. Prav tako je zelo verjetno, da se narodi, ki ne govorijo angleško in ki obenem predstavljajo ogromno večino prebivalstva sveta, ne bodo podvržili novemu suženstvu. Tragično za gospoda Churchilla je, da on kot zagrižen torjtec ne razume tega enostavnega in jasnega dejstva. Neizpodbitno je, da je orientacija gospoda Churchilla orientacija k vojni, poziv na vojno proti ZSSR. Prav tako je popolnoma jasno, da je zadržanje Churchilla v kričečem nasprotju s pogodbo o zavezništvu med Anglijo in ZSSR. Res je, da je gospod Churchill — seveda z namenom, da bi zmešal poslušalce — mimogrede omenil, da bi prav lahko podaljšali sovjetsko-anglesko pogodbo o medsebojni pomoči in sodelovanju za nadaljnjih petdeset let.

Vendar pa, kako se mora takšna izjava gospoda Churchilla skladati z njegovim stremeljem za vojno proti ZSSR, njegovim propagiranjem vojne proti ZSSR? Jasno je, da se to nikakor ne sklada. In če gospod Churchill, ki poziva na vojno proti Sovjetski zvezi, smatra obenem za mogoče podaljšati termin angleško-sovjetskega sporazuma za nadaljnjih petdeset let, potem se to pravi, da je zanj to le kos papirja, ki služi za to, da z njim skriva in zakriva svojo protisovjetsko orientacijo. Iz tega vzroka ne smemo vzeti resno hinavskih izjav prijateljev gospoda Churchilla v Angliji o podaljšanju termina sovjetsko-angleskega sporazuma za nadaljnjih petdeset let in celo več. Podaljšanje sporazuma nima smisla, ako ga ena pogodbenica krši in spreminja v kos papirja.

»Kaj mislite o delu Churchillovega govora, v katerem napada demokratske vlade držav, ki so naše sosedje in v katerem kritizira odnose dobrega sosedstva, ki so se vzpostavili med temi državami in Sovjetsko zvezo?«

»Ta del Churchillovega govora je mešanica natolečevanja, surovosti in pomankanja takta. Gospod Churchill trdi, da so »Varšava, Berlin, Praga, Dunaj, Budimpešta, Beograd, Bukarešta, Sofija, vsa ta slavna mesta in prebivalstvo v njihovem območju v sovjetski sferi in na ta ali oni način podvrženi ne samo sovjetskemu vplivu, ampak v znatni meri vedno večji kontroli Moskve.« Gospod Churchill označuje vse to kot »brezmejno težnjo po ekspanziji s strani Sovjetske zveze. Ni težko dokazati, da gospod Churchill tu surovo in nesramno kleveta Moskvo in celo omenjene države — sosedje ZSSR.

Prvič je popolnoma nesmiselno govoriti o izključno sovjetski kontroli na Dunaju in v Berlinu, kjer obstajajo zavezniški nadzorstveni sveti, ki so sestavljeni iz predstavnikov štirih držav in v katerih predstavlja ZSSR samo četrtino. Razumljivo je, da gotovi ljudje ne morejo izhajati brez obkrovanja, vendar pa se ne sme prekoračiti mere. Drugič ne smemo pozabiti naslednje okoliščine. Nemčija je vdrila v ZSSR preko Finske, Poljske, Romunije, Bolgarije in Madžarske. Nemčija je mogla vstopiti v ZSSR preko teh držav, ker so takrat v njih obstajale sovjetske zveze sovrzne vlade.

Zaradi nemškega napada je Sovjetska zveza izgubila v borbah proti Nemcem, kakor tudi zaradi nemške okupacije in deportacije sovjetskih državljanov v nemško suženstvo okoli 7 milijonov ljudi. V ostalem pa so hrovaške izgube Sovjetske zveze neštokrat višje kot izgube Anglije in Združenih držav skupaj. Kaže, da gotovi ljudje pozabljajo, da so te ogromne žrtve sovjetskega ljudstva omogočile osvoboditev Evrope izpod Hitlerjevega jarma. Vendar pa jih Sovjetska zveza ne more pozabiti. Postavlja se vprašanje, kaj je na tem tako presenetljivega, če v teh državah obstajajo vlade, ki zavzemajo lojalno stališče do Sovjetske zveze. Kako more nekdo, ki je pri zdravi pameti, označiti miroljubne težnje Sovjetske zveze kot ekspanzionistična stremeljenja naše države?

Gospod Churchill trdi dalje, da je »poljska vlada, v kateri imajo glavno besedo Rusi, postavila ogromne in krivične zahteve napram Nemčiji«. Vsa ta beseda je surova in žaljiva kleveta. Ugledni možje vodijo demokratsko

Poljsko. S svojimi dejanji so dokazali, da znajo braniti interese in dostojanstvo svoje države, kakor tega niso znali njihovi predniki. Kakšen vzrok ima gospod Churchill za trditev, da morajo voditelji današnje Poljske prenašati v svoji državi »gospostvo« kakršne koli inozemske države? Gospod Churchill najbrž s tem kleveta »Ruse«, ker ima namen zasejati nesoglasje v odnose med Poljsko in Sovjetsko zvezo?

Gospodu Churchillu ne ugaja, ker je Poljska v svoji politiki naredila preokret k prijateljstvu in zavezništvu z ZSSR. Bil je čas, ko so v odnosih med ZSSR in Poljsko prevladovala nesoglasja in protislovja. Ta okoliščina je dajala politikom Churchillove vrste možnost izrabljanja teh protislovij, dajala jim je možnost, da so izkoriščali Poljsko pod pretvezo, da jo branijo pred Rusijo, da so postavljali Rusijo kot vojno strašilo med sebe in Poljsko in si pridržali vlogo posredovalca.

Ampak ti časi so minuli, kajti napetost med Poljsko in ZSSR se je umaknila prijateljstvu med obema državama, in Poljska, današnja demokratska Poljska noče biti več žoga o tujih rokah. Zdi se, da je prav ta okoliščina Churchilla tako razkačila ter ga privedla do takega surovega in nedostojnega izliva proti Poljski. Predstavljajte si: ne more se več igrati z drugimi kakor s lutkami, in kar se tiče Churchillovega napada na Sovjetsko zvezo glede razširitev poljskih zapadnih meja zaradi vključitve poljskih pokrajin, ki so jih nekdanji zasedli Nemci, se mi zdi, da tu goljufa kakor kvartec.

Znano je, da je bil sklep o zapadnih mejah Poljske sprejet na berlinski konferenci trih velebil skladno z zahtevami Poljske. Sovjetska zveza je več kot enkrat izjavila, da smatra poljske zahteve za pravilne in zakonite. Zelo verjetno je, da gospodu Churchillu ta odločba ne ugaja. Zakaj se je Churchill zagnal proti ruskemu stališču v tem vprašanju, pri tem pa prikrikl svojim poslušalcem dejstvo, da je bila ta odločitev soglasno sprejeta na berlinski konferenci in da niso zanjo glasovali edinole Rusi, ampak tudi Angleži in Američani? Zakaj je treba Churchillu spravljati poslušalce v zmedo?

Gospod Churchill je dalje trdil, da so »komunistične stranke, ki so bile v vseh teh vzhodno-evropskih državah čisto nepomembne, dosegle izredno oblast, ki se prav nič ne sklada z njihovo številčno močjo in da skušajo vsepovsod ustanoviti totalitarno kontrolo, da so sedaj v teh deželah na oblasti policijske vlade ter da, razen v Českoslovaški, ni nikjer resnične demokracije«. Znano je, da vodi Anglijo sedaj samo ena stranka: laburistična, in da opozicija nima pravice sodelovati v angleški vladi. To je po Churchillovem mnenju resnična demokracija. Bloki, ki jih sestavlja 4 do 6 strank, vladajo Poljsko, Romunijo, Bolgarijo, Jugoslavijo in Madžarsko, in ako je opozicija bolj ali manj lojalna, ji je prav tako zajamčeno sodelovanje v vladi. To imenuje Churchill totalitarizem, tiranstvo in policijski režim. Zakaj in iz kakšnega vzroka? Ne pričakujte odgovora od gospoda Churchilla.

Churchill ne ve, kako se je osmešil s svojimi hinavskimi besedami o totalitarizmu, tiranstvu in policijskemu režimu. Gospod Churchill bi rad, da bi Poljski vladala Sosnkowski in Anders, Jugoslaviji Mihajlovič in Pavelič, Romuniji grof Stirbei in Radescu, Madžarsko in Avstrijo pa kakšen kralj habsburške roduvine, Gospod Churchill nas hoče prepričati, da morejo le ti profašisti »zajamčiti« resnično demokracijo. Tako je »demokracija« gospoda Churchilla.

Gospod Churchill se ni zmotil, ko je govoril o vplivu, ki ga ima Komunistična partija v Vzhodni Evropi. Vendar pa je treba poudariti, da ni bil popolnoma točen. Vpliv Komunistične partije ni narasel samo v Vzhodni Evropi, ampak v vseh evropskih državah, ki so bile nekdanj pod fašistično vlado (Italiji, Madžarski, Bolgariji, Romuniji in Finski) in prav tako v državah, ki so bile pod nemško, italijansko ali madžarsko okupacijo (Francija, Belgija, Nizozemska, Norveška, Danska, Poljska, Českoslovaška, Jugoslavija, Grčija itd.).

Dvig komunističnega vpliva ne moremo smatrati kot nekaj slučajnega. Ta pojav je v popolnem skladu z zakoni narave. Vpliv komunistov se je dvignil, ker so se v težkih letih fašističnega gospostva v Evropi komunisti pokazali kot drzni in predani borci v borbi za svobodo ljudstva proti fašističnemu režimu.

Sem in tja se Churchill v svojih govorih spominja »preprostih ljudi iz majhnih hiš«, ki jih pokroviteljsko potreplja po rami in katerim zatrjuje, da je njihov prijatelj. Toda ti ljudje niso tako preprosti, kakor bi si človek mislil na prvi pogled. Oni, to je ti »preprostiki ljudje imajo svoje prepričanje, svoje politično stališče in znajo braniti svoje interese. To so tisti milijoni »preprostih ljudi«, ki so v Angliji obrnili Churchillu hrbet in glasovali za laburiste. To so oni milijoni teh »preprostih ljudi«, ki so v Evropi izlozili reakcionarje in kolaboracioniste in dali prednost demokratskim levčarskim strankam. To je ljudstvo, milijoni tistih »preprostih ljudi«, ki so videli komuniste prekajlene v ognju borbe in odpora proti fašizmu odločili, da komunisti zaslužijo vse zaupanje ljudstva. Tako se je dvignil vpliv komunizma v Evropi. Tak je zakon zgodovinskega razvoja.

Tok dogodkov gospodu Churchillu seveda ne ugaja in je zato dal alarm ter se pri tem skliceval na silo. Vendar pa mu tudi ustanovitev sovjetskega režima v Rusiji po prvi svetovni vojni ni ugajala. Tudi takrat je bil plat zvona in organiziral vojaško kampanjo »14 držav« z namenom, da bi zasulak kolo zgodovine nazaj.

Toda zgodovina je pokazala, da je močnejša od Churchillovih intervencij in donquijotovske pustolovščine gospoda Churchilla so se končale z njegovim dokončanim porazom. Ne vem, če bo Churchillu in njegovim prijateljem uspelo organizirati po drugi svetovni vojni novo vojaško kampanjo proti Vzhodni Evropi. Da bi imeli pri tem kaj uspeha, je zelo malo verjetno, kajti milijoni »preprostih ljudi« čuvajo mir in lahko z gotovostjo računamo, da bodo Churchill in njegovi prijatelji poraženi, kakor so bili pred 26 leti.

PO SVETU

Sovjet ljudskih komisarjev SSSR preosnovan v ministrski svet. Vrhovni sovjet SSSR je z glasovanjem po domovih sprejel predlog, da se spremeni naziv Sovjet ljudskih komisarjev v ministrski svet SSSR in sovjet ljudskih komisarjev vseh in avtonomnih republik v ministrski svet vseh in avtonomnih republik. Stari naziv »Ljudski komisariat« ne izražajo več v zadostnem obsegu tistih kompetenc in odgovornosti, ki jih postavlja ustava SSSR centralnim organom in osebami, ki stojijo na čelu posameznih panog državne uprave. Zato je bilo potrebno preoblikovati centralne organe državne uprave SSSR ter vseh in avtonomnih republik, spremeniti naslove oseb, ki jim stojijo na čelu in jim dati nazive, ki so v državni praksi povsod v rabi.

Ustava ljudske republike Albanije proglasila, Albanska Ustavodajna skupščina je na izredni seji proglasila ustavo ljudske republike Albanije.

»Demokracija« v Grčiji pod zaščito tujih bajonetov. Demokratske stranke in organizacije v Grčiji so pošle vladam Velike Britanije, Združenih držav, Sovjetske zveze in Francije brzojavko, v kateri zahtevajo, da zavezniki onemogočijo volilno komedijo v Grčiji in prisilijo na obnovi pri obnovi temeljne demokracije v državi. V brzojavki je rečeno, da nasilje monarho-fašistov onemogoča vsako aktivnost republikancev v vseh pokrajinah. Tuji opazovalci ne morejo preprečiti množičnega ponarejanja volilnih spisov, niti se ne morejo upreti vplivu fašističnega državnega aparata. Sodelovanje pri ponarejenih volitvah bi pomenilo priznanje izidov teh volitev. Zaradi tega bodo demokratske stranke in organizacije bojkotirale volitve, če se ne bo osnovala široka demokratska vlada s pomočjo levice, če ne bodo amnestirani člani odporniškega gibanja, če ne bo očiščen državni aparat izdajalcev, če ne bo izvedeno nadzorstvo nad volilnimi spiski in omogočeno desetstično demokracijo, da se vpisujejo v volilne spiske. — Osrednja policijska uprava je izdala naredbo, po kateri so prepovedane politične demonstracije in shodi na prostem. Prav tako je prepovedano širjenje gesel, ki bi se nanašala na volitve. Ta naredba je bila izdana zaradi tega, ker so se levčarske stranke odločile, da bodo v vsej državi organizirale protestna zborovanja proti izvedbi povtorjenih volitev. Rečeno je tudi, da bodo proti stavkojočim uporabljali Metaxasov fašistični zakon, ki oblaščta daje pravico mobilizirati udeležence stavke. Po tem zakonu je stavkojoče mogoče soditi pred vojnimi sodiščem.

Kongres grških sindikatov, katerega se je udeležilo okrog 1800 delegatov, je sprejel ustavo grške sindikalne federacije in resolucijo o položaju in enotnosti delavskega razreda, o nalogah in udeležbi sindikatov v gospodarski obnovi dežele, o delovni zakonodaji in o socialnem zavarovanju. Govorniki so na kongresu poudarili in ostro kritizirali stališče monarhistične sindikalne skupne Maršala, ki je skušal razcepiti sindikalno gibanje. Zastopniki Stavovne sindikalne federacije so opozorili ministra za delo, ki se je tudi udeležil kongresa, na nasilje proti delavcem ter posebno poudarili dejstvo, da je bilo v mestu Nausa članom sindikata prepovedano voliti svoje delegate za kongres.

Stavke v Grčiji. Delavci in tehniki električne centrale v Atenah stavkajo. Ukinitven je ves tramvajski promet. Prav tako so prenehala z delom vsa podjetja, ki delajo na električni pogon. Delavci električne centrale zahtevajo povišanje mezd in ukinitev zakona o mobilizaciji delavcev v času stavke. Zeleničarji so stopili v stavko za 24 ur. Za več dni traja stavka delavcev tovarne za proizvodnjo plina, kemične tovarne in več drugih manjših podjetij.

Demonstracije proti Francu v New Yorku. Pred kratkim so v New Yorku demonstrirale pred Francovim konzulatom množice, ki so nosile transparente z napisi: Nobene potrpljenja več s Francu! Zakaj naj bi Amerika podpirala trhlji Francov režim? Nemudoma moramo prekiniti stike s Francu! Nacistični kapital vlada Španijo! — Delavska stranka in druge napredne organizacije bodo 31. marca sklicale »Ljudsko konferenco za španijska vprašanja«.

Delavski razred Avstrije za prekinitev s Francu. Socialistična stranka je izdala resolucijo, v kateri zahteva skupaj z zvezo avstrijskih sindikatov uničenje Francovega režima. Na konferenci pokrajinske organizacije Komunistične partije na Dunaju so sklenili, da se Partija pridruži tej protestni manifestaciji proti Francovemu režimu.

Norveške ladje ne bodo vozile blaga v Francovo Španijo. Norveški pristajniški delavci so se uprli temu, da bi norveške ladje vozile blago v Francovo Španijo.

Walter Citrine razočaran nad stališčem britanske vlade. Generalni sekretar Generalnega sveta sindikatov (Trade Union) Walter Citrine je v svojem govoru izjavil, da obžaluje, ker je bila obdita prošnja Svetovne sindikalne zveze, da sodeluje pri delu organizacije Združenih narodov. »Čutilo ogromno razočaranje«, je dejal Citrine, »ker smo spoznali, da britanska vlada ni z vso iskrenostjo izkoristila svojega vpliva, da bi podprla Svetovno sindikalno zvezo, ki predstavlja 66 milijonov 500 tisoč ljudi.

Telefonski delavci v Meksiki stavkajo. Dva tisoč delavcev telefonskega podjetja v Meksiki je stopilo v stavko, ker podjetje ni izpolnilo obveznosti glede zvišanja mezd, kakor je bilo predvideno v kolektivni pogodbi.

Kongres industrijskih organizacij v Ameriki zahteva več razumevanja za sodelovanje s Sovjetsko zvezo. Delegacija 11 članov ameriškega kongresa industrijskih organizacij, ki je lani oktobra obiskala Sovjetsko zvezo, je objavila poziv v tem smislu.

Delavci Fordovih tovarov v Angliji stavkajo. V Angliji so izbruhnile 3 velike stavke v tovarnah za avtomobile. Delavci Fordove tovarne v Dagenhamu zahtevajo minimalne mezdne na podlagi kvalifikacij in let zaposlitve, polno priznanje delavskih predstavnikov, plačano nadurno delo ter plačano nočno delo.

Koledarček ESZDNS 1946

Na razpolago je še nekaj desetih koledarčkov. Tovariši, ki bi koledarček radi imeli, naj pohitijo z naročilom!

Saksida Vladimir.

Sestav in delokrog krajevnih odborov zvez

Krajevni odbori, o katerih bomo v današnjem sestavku govorili podrobneje, so vmesni organi med podružnicami in tajništvu Zvez.

Ogledimo si sedaj pobilje pomen, naloge in delokrog krajevnih odborov. V začasnih pravilih je rečeno, da se krajevni odbori ustanovijo v krajih, kjer obstajata vsaj dve podružnici iste stroke. Zato v kraju, kjer obstaja le ena podružnica iste zveze, krajevni odbor ni potreben, ker bi ga morali sestavljati člani te edine podružnice.

Naloga krajevnih odborov je, da vzdržujejo stike med svojimi podružnicami, da vodijo in nadzirajo kulturno-prosvetno delo svojih podružnic, da odločajo o skupnih akcijah, skupnih perečih strokovnih in sindikalnih vprašanjih ter sploh o vseh nalogah in potrebah svojih podružnic. Njihova naloga je tudi, da vzdržujejo stike s svojim tajništvom ter z ostalimi krajevnimi podružnicami, krajevnimi odbori, zlasti pa s krajevnimi medstrokovnimi sveti.

Poudarjamo ponovno, da so krajevni odbori skupni organi dveh ali več podružnic iste zveze v istem kraju, medtem, ko so krajevni medstrokovni sveti skupni organi vseh podružnic vseh zvez v istem kraju. V Ljubljani imamo n. pr. 23 krajevnih odborov, kar dokazuje da obstajata tu najmanj po dve podružnici 23 zvez. Krajevni medstrokovni svet pa je za vse ljubljanske podružnice vseh zvez le eden. Krajevni odbori so v posameznih konkretnih primerih izvršni organi višjih forumov in v njihovem imenu nadzirajo delovanje podružnic, zlasti pa vse postavljene jim naloge.

Bistvena naloga krajevnih odborov je torej, da so s svojimi podružnicami v neposrednih in neprestanih stikih da vodijo, nadzirajo in pospešujejo njihovo de-

lovanje, da ustanovljajo v podjetjih in ustanovah, kjer delavstvo in nameščenstvo še ni organizirano, nove podružnice in vplačevalnice Novo snuiojem se podružnicam je krajevni odbor dolžan tolmaiti cilje in naloge naših notnih sindikalnih organizacij ter jim dati vsa potrebna navodila in pripomočke za pravilno delovanje.

Nadzori nad svojimi podružnicami so doselej izvajali nekateri krajevni odbori tudi tako, da so zahtevali od njih poleg rednega dostavljanja prepisov vseh za-pisnikov še mesečna ali drugačna poročila, iz katerih so mogli posneti, da li je njihovo poslovanje ne le formalno pravilno, temveč tudi smotreno, učinkovito ter v duhu skupnih ciljev. V bodoče bodo podružnice pošiljale taka svoja poročila le svojim tajništvom, krajevnim odborom pa le njemu nujno potrebna sporočila o skupnih akcijah. V glavnem pa naj nadzor in vodstvo krajevnih odborov nad podružnicami obstaja v delegiranju funkcionarjev na seje, sestanke, zborovanja in prireditve podružnic in obratno. Zato so krajevni odbori dolžni, da od časa do časa sklicujejo plenuma ali širše konferen-ce, na katerih naj se razpravlja, ukrepa in sklepa o vseh skupnih sindikalnih vprašanjih, skupnih akcijah, nastopih, manifestacijah itd. Vse podružnice iste zveze so si namreč po stroki enake ali vsaj zelo sorodne in imajo zato njihovi člani enake ali vsaj slične interese. Reševanje takih enakih strokovnih interesov v eni sami podružnici ni vselej uspešno, ni vselej dovolj pretehtano in utemeljeno, zato je v interesu vseh uslužbencev sorodnih ustanov, da svoje skupne težnje skupno pretehtajo, jih skupno premotrijo z vseh vidikov in jih skupno rešujejo.

Na sklenih posvetih naj se ukrepa tudi o skupnih akcijah, nastopih, prireditvah in manifestacijah. V volilni kampanji je na primer krajevni odbor zveze uslužbencev zdravstvenih in socialnih ustanov organiziral skupno volilno manifestacijo, četudi so se po posameznih podružnicah že vršili volilni sestanki in zborovanja. Pomen te skupne volilne manifestacije je bil tudi v tem, da smo si člani posameznih podružnic utrdili vero in prepričanje, da nismo bili za stvar vneti le člani domačih podružnic, temveč, da so enakega nazaranja tudi tovariši in tovarišice sorodnih ustanov. Pomen je bil nadalje tudi v tem, da v kolikor volilna kampanja v posameznih podružnicah iz katerega koli razloga ni bila dovolj uspešna in prepričljiva, da je to pomanjkljivost izpopolnila skupna volilna manifestacija.

Dolžnost krajevnih odborov je tudi, da organizirajo skupno kulturno-prosvetne prireditve svojih podružnic, ker postavljajo taki skupni nastopi podružnice pred konkretne naloge, ki bi jih sicer v lastni podružnici in v lastnim članstvom ne mogle izvesti. N. pr. posamezni pevci v eni sami podružnici ne morejo tvoriti zbora večjih niti kvarteta, več podružnic skupaj ali skupno vse podružnice pa lahko — in takih začasnih primerov je že nekaj. Ali: Ena sama podružnica, zlasti če je številčno šibka, ne more sama sestaviti celotnega programa za kulturno prireditve. Pri skupni prireditvi dveh, več ali vseh podružnic iste zveze pa more tudi šibkejša podružnica sodelovati vsaj z eno točko skupnega programa. Taki skupni nastopi poživljajo delovanje posameznih podružnic, dajejo pobudo za medsebojno tekmovanje in poglabljajo tovariške odnose med člani posameznih podružnic. Inicijativno za take skupne nastope naj dajejo krajevni odbori.

Potrebni so zlasti predavatelji raznih strok. Posamezne podružnice, zlasti močnejše, imajo v svojih vrstah razne predavatelje, toda ne za vse stroke. Krajevni odbori so tisti, ki naj med podružnicami posredujejo izmenjavo predavateljev, odnosno, ki naj za eno ali vse podružnice skupaj prireajo izrazito po-

membna in važna predavanja. Toda v pogledu predavanj, odnosno predavateljev, zlasti strokovnih, ne smejo biti ozkosrčni ter skrbeti le za lastne podružnice. Dolžni so, da posredno ali neposredno stavijo svoje predavatelje na razpolago tudi podružnicam ali krajevnim odborom drugih zvez.

Finančno poslovanje krajevnih odborov v zvezi s plačano članarino podružnice obstaja zgolj v tem, da prejme od podružnic pripadajočo mu kvoto, to je 15% od celokupne članarine ter da od tega dostavi krajevnemu medstrokovnemu svetu njegovih 5% celokupne članarine. Ob prevzemu kvote mora krajevni odbor zahtevati, da mu podružnica predloži potrdilo pošte o nabavljenih znakih.

Podrobno naštevanje vseh nalog in dolžnosti, pravic in kompetenc krajevnih odborov ni možno in so njihove naloge le splošno omenjene v začasnih pravilih ESZDNS. Ta sestavek in zlasti njemu sledišča diskusija pa naj morda ustvari pobudo za sestavo event. potrebnega pravilnika, splošno veljavnega za vse krajevne odbore vseh zvez, pri čemer naj bo posameznim zvezam prepriščeno, da jih glede na stroko, ki jo zastopajo, kakor tudi glede krajevne prilike, še same dopolnijo. V interesu čim tesnejše povezanosti med krajevnimi odbori in podružnicami pa bi bilo umestno osvojiti stališče, naj krajevne odbore sestavljajo vsaj po en zastopnik vsake podružnice. Enaki vidiki so napotili tudi krajevne medstrokovne svete, da so v osnutku svojih pravil določili, naj te svete sestavljajo tudi zastopniki krajevnih odborov. Tako živa povezava navzdol in navzgor bo delovanje vseh naših sindikalnih ustanov znatno poživila in okreplila.

Posebno je to slednje važno sedaj, ko se vršijo občni zbori podružnic in se bodo vršili v mesecu aprilu občni zbori tudi v krajevne odbore zvez in medstrokovne svete. Mislimo na dobre odbore, ki bodo mogli skupno reševati vsa vprašanja in uspešno voditi enotne stropkovne zveze enega kraja.

Kaj in kako moramo delati

Pozor, tovariši!

Prvomajsko tekmovanje je v polnem teku. Iz poročil, ki jih imamo do sedaj na razpolago, je razvidno, da bodo številne naše tovarne, obrati in ustanove dosegle postavljene načrte, nekatere ga bodo še celo prekoračile.

Dalje ta poročila potrjujejo mnenje mnogih naših sindikalnih funkcionarjev, ki pravijo, da je med tekmovanjem, ki se je izvajalo v preteklem letu in letošnjem prvomajskem tekmovanjem, razvidna razlika v tem, da se ga zavedeno udeležujejo več delavcev in nameščencev kot v prejšnjih tekmovanjih.

Ta dejstva nas navdajajo z vedrim optimizmom in krepijo upanje, da bo naša proizvodnja kmalu zadostila najbolj pe- rečim potrebam ljudstva.

Prav sedaj, ko začujemo doživljati pomemben preokret na boljše v našem gospodarstvenem življenju, bi pa bilo zelo napakno, če ne bi opozorili na nekaj napak, ki jih ima letošnje prvomajsko tekmovanje. Te napake sicer niso nove, pojavljale se se že v prejšnjih tekmovanjih; na tem mestu jih je treba ostreje poudariti le zato, ker bi nam v boju za nadaljnji gospodarski napredek mogle postati pomembna ovira.

Opažamo naslednje pomanjkljivosti: a) nekateri tekmovalci stremijo predvsem za tem, da izdelujejo čim večje število produktov, ne posvečajo pa pri tem dovolj pozornosti kakovosti izdelkov.

b) naši sindikati po tovarnah in obratih ne posvečajo dovolj pozornosti izboljšanju izpolnitve organizacije dela.

c) stremiljenje za tehnično izboljšanje stroja je vse preveč omejeno na manjši krog kvalificiranih tekmovalcev, je pre malo množično. Naši sindikati, delovne množice ne vzgajajo zadovoljivo v tej smeri, premalo utrjujejo prepričanje, da lahko sleherni delavec, ki dobro pozna svoj stroj, na osnovi temeljitega proučevanja doprinese pomembne predloge za izboljšanje in izpopolnitev stroja.

Navedene pomanjkljivosti nas spravlja-

jo v nevarnost, da naši izdelki — posebno v momentih, ko bo že dosti blaga na trgu — kvalitativno ne bodo na zadovoljivi višini in drugič, da bodo v primeru z izdelki drugih držav — predragi!

»Zaostale tepeje« — je rekel tovariš Stalin svoj čas ruskim delavcem in nameščencem — »mi pa nočemo zaostajati!« Kako dobro so bratski ruski delavci in tehnikci zapomnili in izpolnili nauk svojega velikega voditelja, smo videli v času osvobodilne vojne, ko je sovjetska tehnika visoko nadkrilila toliko hvalisano nemško tehniko.

Obstoja ljudje, ki pravijo: »Za časa prejšnjega režima v bivši Jugoslaviji so take družbe kot na primer Kranjska industrijska družba (KID), Trboveljska premožkopna družba, Westen v Celju itd. imeli tako natančno ugotovljeno in preračunano, kaj delavec lahko producira in kako, da se tukaj ne da več dosti izboljšati.«

Ni dvoma, da je tako mnenje zmotno in v kolikor bi se med našimi delovnimi množicami širilo, skrajno škodljivo. Ti ljudje ne upoštevajo, kaj vse delavci in nameščenci v pogojih osvobojenega dela — vedoč da delajo tudi za sebe in svoje družine — lahko ustvarijo. Naše dosedanje izkušnje v proizvodnji govori, da so naši delavci in tehnikci sposobni z razmeroma skromnimi sredstvi producirati visoko kvalitativne izdelke. Tako kar se tiče številne produkcije, kot kvalitete izdelkov, naj nam bodo v bodoče še bolj za zgled delavci in nameščenci v Sovjetski zvezi.

Končno še nekaj: nekoč kvalitativnih izdelkov mi delavci nismo mogli kupovati, ker so bili za nas predragi. Ta doba je za vselej za nami. Potrebno pa je, da se do dna zavedamo, da je pred vsem od nas samih odvisno, če bomo imeli visoko kvalitativne izdelke in hkrati — poceni!

Posivam vse tekmovalce in tekmovateljce, naj tu navedene misli dobro pretehtajo in se po njih ravna.

Tomo Brejo

O prvomajskem tekmovanju

Govor predsednika Glavnega odbora Enotnih sindikatov Jugoslavije tov. Djura Salaja na beograjskem radiu

Prvomajsko tekmovanje — ena velikih bitk v boju za gospodarsko obnovo in utrditev naše ljudske republike je že v polnem teku.

Poziv maršala Tita, da mora biti leto 1946, leto največjega poleta in zmag pri obnovi naše dežele, je našel na velikanski odziv v vrstah delavskega razreda. V mnogostevnih podjetjih in ustanovah je ustvarjeno vzdušje visokega delovnega napora, tekmovanja in udarniškega dela.

Glavni odbor Enotnih sindikatov je pozval svoje članstvo, da organizira in izvede prvomajsko in predkongresna tekmovanja ter podčrtal obveznosti v tekmovanju. Po dobrih podatkih so se pozivu odzvala skoro vsa podjetja in del ustanov. Uprave strokovnih zvez so izdelale načrte za prvomajsko tekmovanje, katere so poslale svojim sekretarjem in ljudskim republikam. Mnogi medstrokovni sveti so prav tako izdelali načrte tekmovanja za svoje kraje. Na osnovi teh direktiv so podružnice po podjetjih izdelale svoje načrte in postavile obveznosti za prvomajsko tekmovanje. Po vsem tem lahko zaključimo, da je letošnje prvomajsko tekmovanje znatno boljše organizirano kot vsa dosedanja.

Znižanje cen in izboljšanje kvalitete

Brez dvoma je v tem prvomajskem tekmovanju v primeri s prejšnjimi tekmovanji napravljen znaten korak naprej. V prejšnjih tekmovanjih se je polagalo zelo malo pažnje na osnovno, t. j. na znižanje cen proizvodov in kvaliteto produkcije, med tem pa najdemo zdaj med mnogimi obveznostmi za tekmovanje postavljani tudi te naloge. Toda vse te naloge bi ostale mrtve črke na papirju, če sindikalne organizacije ne bodo tekmovanja sistematično vodile.

Zakaj dosedanja tekmovanja niso dala takšnih rezultatov, kakršne smo lahko pričakovali z ozirom na načrte in požrtvovalnost delovnih množic? Z ene strani zaradi tega, ker so sindikalne organizacije običajno dajale le iniciative za tekmovanje, toda niso se organizirale in vodile. Z druge strani pa zato, ker so uprave podjetij in inženirsko-tehnične osebje v podjetju stali pri tekmovanju ob strani. Tako je tudi v tem prvomajskem tekmovanju. Večina uprav podjetij in inženirsko-tehnične osebje v podjetju se tudi do potni vključila v tekmovanje delavcev. Odrdba predsednika Gospodarskega sveta tov. Hebranga o aktivnem vključevanju uprav podjetij v prvomajsko tekmovanje bo brez dvoma odpravila njihovo pasivnost, katera je predstavljala veliko pomanjkljivost dosedanjih tekmovanj. Če se ta napaka hitro ne odpravi, se bo dogodilo, da tudi to prvomajsko tekmovanje, kljub temu, da je bolje organizirano od prejšnjih in da je tudi polet delavcev v tekmovanju na dostojni višini, ne bo dalo tistih rezultatov, ki jih pričakujemo.

V tem tekmovanju se mora spremeniti tudi napačna praksa tekmovanja. Doslej se je tekmovanje in udarniško delo v glavnem izražalo v podaljševanju delovnega časa in v maksimalnem naprezanju mišic. Zaradi tega se je praviloma dogajalo, da udarniki niso mogli trajno držati doseženih rezultatov, da niti ne govorimo o nadaljnjem porastu produktivnosti dela. Če hočemo zagotoviti stalni porast produktivnosti dela, moramo iti po drugi poti. Mnogo večja pažnja se mora posvetiti organizaciji proizvodnje, racionalizaciji, proizvodnietechničnemu izpopolnjevanju, odkritjem in iznajdbam novih metod dela.

Uprave podjetij in inženirsko-tehnične osebje

Toda tega ni mogoče doseči, če se uprave podjetij in inženirsko-tehnične osebje v podjetjih ne angažirajo v izvajanju teh mer. Uprave podjetij in inženirsko-tehnične osebje so dolžni, da na tem polju razvijejo maksimalno iniciativo, da jo budijo in izpodbujajo pri vseh delavcih v podjetju.

V tem pogledu nam lahko služi za primer Beograjska tekstila, kjer so vodje podjetja z mladino podrobno prediskutirali nove metode tekmovanja in udarniškega dela; potem, ko so našli pravilno pot, so pristopili k postavljanju obveznosti za tekmovanje.

Osnovni pogoji v vsakem tekmovanju morajo biti: železna delovna disciplina, borba za visoko produktivnost dela, štedljivo in racionalno trošenje sirovin, izkoriščanje odpadkov, zniževanje procenta slabo izdelanih proizvodov, pazljivo postopanje z orodjem, stroji in napravami, štednja pogonskega in

svoje dolžnosti v vojski in niso vedeli, če bodo po končani šoli šli na delo v sindikat ali nazaj v vojsko itd. Prav tako se ne briga dovolj za tovariše po končani šoli. Pušča se jih na manj važnih mestih, namesto da bi se jim omogočilo opravljanje takšnih dolžnosti, na katerih bi lahko svoje znanje, katero so pridobili v šoli, kar najbolje uporabili v korist sindikalnega gibanja.

Take in podobne nepravilnosti se ne smejo v bodoče dogajati. Na tečajih in šolah moramo pošiljati tiste tovariše in tovaršice, kateri imajo pogoje, da jih z uspehom dovršijo in ki bodo po dovršenem tečaju vršili odgovarjajoče funkcije v sindikatih. Kadre za tečaje ali šole praviloma izbira tisti forum, ki upravlja tečaj ali šolo, in sicer na predlog ter v dogovoru z nižjimi sindikalnimi forumi. Tovariše, ki so dovršili tečaj ali šolo, je treba imeti v evidenci in stalno spremljati njihovo nadaljnje delo in razvoj. Stalna in vsestranska skrb za kadre je glavni pogoj za usposobljenje in krepitev naših sindikalnih organizacij.

(Iz »Rada«.)

druga materiala, odstranitev reproduktivnih stroškov itd. To so osnovni elementi, ki vplivajo na zniževanje stroškov proizvodnje in na ta način tudi na znižanje prodajne cene blaga. Za to se morajo delavci in delavke, nameščenci in inženirsko-tehnične osebje zelo brigati, ko pristopajo k tekmovanju. To mora biti osnova za vsako tekmovanje.

Konkretne obveznosti na podlagi individualnih dogovorov

Če hočemo doseči čim večji uspeh v tekmovanju je potrebno, da ga sindikalne organizacije pravilno organizirajo in vodijo. Ali je v tem pogledu napravljeno vse, kar je bilo potrebno napraviti? Kot sem dejal, je to prvomajsko tekmovanje organizirano znatno bolje kot vsa prejšnja, toda to niti zdaleka ne pomeni, da je napravljeno vse, kar je bilo potrebno. Ali se lahko dosežejo večji uspehi v tekmovanju, če vsak tekmovalec ne ve, zakaj se konkretno tekmuje? Jasno je, da se ne morejo. A v tem pogledu je zelo malo napravljeno. Toda še je čas, da se to popravi. V večini podjetij so izdelane splošne obveznosti v tekmovanju. Da bo vsak tekmovalec vedel, zakaj se konkretno tekmuje, je potrebno, da se po odredkih sklepajo dogovori med posamezniki, po katerih bo vsak, ki tekmuje, vzel na sebe konkretne obveznosti z ozirom na svoje sposobnosti. V takih posameznih dogovorih mora tekmovalec, razen konkretnih proizvodnih obveznosti, sprejeti tudi druge konkretne obveznosti, na primer: o izpopolnjevanju strokovnega znanja z rednim obiskovanjem odgovarjajočih tečajev, o dvigvanju svojega idejno-političnega in kulturnega nivoja, o aktivnem sodelovanju v delu društvenih in političnih organizacij, o likvidaciji nepismenosti itd. Vsak bo vzel na sebe tiste obveznosti, katere bo stvarno lahko obvladal.

Poleg dogovorov med posamezniki o tekmovanju je potrebno, da se v tovarnah z več oddelki, sklepajo dogovori o tekmovanju enega oddelka z drugim, kakor tudi cele tovarne z drugo sorodno tovarno. Za vzpodbudo v tekmovanju in vodenje vsakodnevnih evidenc o rezultatih tekmovanja, je potrebno, da se v vsakem oddelku vsak dan izpišejo na tablo, ki mora biti na vidnem mestu, rezultati vsakega tekmovalca. Na tabli se mora vsak dan izpisati norma vsakega tekmovalca, obveznosti, katere je prevzel, kakor tudi doseženi rezultati tega dne.

Na ta način bodo sindikalne organizacije vsak dan imele pregled o poteku tekmovanja in bodo lahko pravočasno intervenirale, če bodo zaznale, da tekmovanje šepa. Poleg tega so sindikalne organizacije dolžne, da vsaki mesec pregledajo dogovore o tekmovanju in da o rezultatih tekmovanja poročajo članstvu na podružničnih sestankih, na katerih stavlajo za primer najboljše udarnike in iznajditelje. Na teh sestankih naj se prakticira, da najboljši udarniki in iznajditelji razložijo delavcem, s kakšnimi metodami dela so dosegli svoj uspeh. Tako bo omogočeno tudi drugim delavcem, da bodo izkoristili izkušnje svojih najboljših tovaršev.

Sindikalne organizacije morajo široko popularizirati nove metode dela najboljših udarnikov. V to svrhu je potrebno, da se poslužujejo dnevnega in sindikalnega tiska, kakor tudi stenskih časopisov. Naši najboljši udarniki morajo biti znani široki javnosti in zavzeti častno mesto v našem družbenem življenju. Pri popularizaciji naših zaslužnih ljudi v proizvodnji je treba objavljati slike najboljših udarnikov in iznajditeljev na vidnem mestu v delavskih domovih in klubih; poleg slik naj bo tudi opis njihovih uspehov in zaslug v delu.

Naslov „udarnik“ in prehodne zastave

Udarnikom dajejo naziv sindikalne organizacije v sporazumu z upravami podjetij na temelju doseženih rezultatov v proizvodnji. Sindikalne organizacije so dolžne, da vodijo točno evidenco udarnikov in da

s sistematično kontrolo ne dopustijo, da bi posamezniki stalno nosili ta visoki nastov samo na osnovi začasnih uspehov pri delu. Za udarnika se lahko smatra samo tisti, ki stalno v teku šurnega delovnika presega določene norme — tako v kvalitativni, kakor v kvantitativni, a nikakor ne tisti, ki samo za nekaj časa dosega dobre rezultate v delu, potem pa počiva na lavorikah in dosikrat niti ne izpolnjuje določene norme.

Da se delavce še bolj vzpodbudi za tekmovanje in udarniško delo, je potrebno, da se v oddelkih podjetja uvedejo prehodne zastave. Te prehodne zastave se morajo vsak dan izročiti sistem tekmovalcu, ki je prejšnji dan dosegel najboljše rezultate pri delu. V podjetjih, kjer je več oddelkov, naj se uvede prehodna zastava podjetja. Oddelku, kateri doseže v teku enomesečnega tekmovanja najboljše rezultate, je treba to prehodno zastavo izročiti. Svečana izročitev prehodne zastave oddelku naj bo na zboru delavcev dotične tovarne; pri tem naj podružnična uprava poroča o doseženih rezultatih dotičnega oddelka v teku tekmovanja vsakega meseca.

Glavni odbor Enotnih sindikatov je ob svojem pozivu delavcem na prvomajsko tekmovanje odločil, da dodeli prehodno zastavo Glavnega odbora kolektivno tistega podjetja, ki bo najboljše izpolnil pogoje v tem tekmovanju. Smatram, da bi bilo potrebno, da bi naša zvezna gospodarska ministrstva kakor tudi gospodarska ministrstva ljudskih republik imele „prehodno zastavo, ki bi jo podelila podjetju, katero pokaže najboljše rezultate v določenem roku tekmovanja v industrijskih panogah dotičnih ministrstev.

V zvezi s predstojajočo pomladansko setvijo je potrebno, da se v prvomajsko tekmovanje vključijo tudi kmečki delavci. Zveza poljedelskih delavcev mora izvršiti vse organizacijske priprave za vključevanje kmečkih delavcev in delavcev strojno-tractor-skih postaj v prvomajsko tekmovanje. Potrebno je, da izdelajo in formulirajo potrebne obveznosti tekmovalcev za vsa poljedelska dela. Od smelega organiziranja in vodenja tekmovanja v poljedelstvu bo odvisen tudi uspeh letošnje pomladanske setve, ki je predpogoj za dobro žetev in izboljšanje materialnega položaja delovnega ljudstva.

Neprekinjeno in sistematično tekmovanje

Prva poročila o prvomajskem tekmovanju kažejo, da delovni polet zajema vedno širše delovne množice. Sindikalne organizacije in uprave podjetij so dolžne, da ta delovni član množice usmerijo v naprej razloženemu pravcu in tedaj se lahko z gotovostjo reče, da bo to prvomajsko tekmovanje dalo boljše rezultate kot katero koli tekmovanje do zdaj.

Zato je potrebno, da sindikalne organizacije, zlasti one v podjetjih sistematično vodijo tekmovanje in da vsakodnevno popravljajo pomanjkljivosti, katere zapazijo. Naša naloga je, da s sistematičnim izpopolnjevanjem metod tekmovanja dvignemo tekmovanje na višjo stopnjo. Tekmovalo se je doslej praviloma samo od časa do časa. Pri tem ni bilo potrebne sistema. Po vsaki tekmovalni kampanji se je opazilo padanje produktivnosti dela, kar ne bi smelo biti v nobenem primeru. Prišel je čas, da se od kampanj v tekmovanju preide na neprekinjeno in sistematično tekmovanje v gospodarstvu.

V letu 1945. je delavski razred s svojim požrtvovalnim delom pripomogel k zmagi nad sovražnikom na bojnem in političnem polju, a v letu 1946. je dolžan, da s svojim povečanim delovnim poletom in požrtvovalnostjo zagotovi zmago tudi na gospodarskem polju.

Tovariši sindikalni funkcionarji in aktivisti, napravimo vse, da bodo naše sindikalne organizacije operativnejše v reševanju in izvrševanju obveznosti, katere je sindikalno gibanje vzele na sebe z organiziranim tekmovanjem!

Tovariši delavci in delavke, nameščenci in inženirsko-tehnične osebje, napravimo vse, da bo leto 1946. leto velikih zmag v obnovi naše dežele. Izpolnimo svoj dolg do domovine!

Ivan Božičević:

O sindikalnih kadrih

Ti tovariši nikoli nimajo časa za vsaj nekoliko razmišljanja, da se zberejo, odpočijejo, prečitajo časopise. Ti tovariši se običajno izgovarjajo, da ni nikogar, ki bi jih zamenjal, a ne vidijo, da so prav za prav oni sami objektivno postali ovira pri dvigavanju novih kadrov. Tisti, ki že leto dni vršijo več raznih funkcij v osnovnih organizacijah, v podjetjih in ustanovah, a ni niti za eno funkcijo odkril in vzgojil namestnika, se bo redko lahko pohvalil s svojim delom pri vzgoji novih kadrov. Prekiniti moramo s prakso nepotrebnega obremenjevanja. Pogumnejše moramo dvigati nove kadre in pravilno porazdeliti dolžnosti.

No, tudi brez ozira na taka dejstva se ne smemo omejevat na to, da delo v sindikatih opravljajo samo člani uprave. Vsaka sindikalna uprava mora biti obkrožena s čim večjim številom aktivistov, ki niso člani uprave. V vseh oddelkih, odsekih, odborih, v stalnih in začasnih komisijah, povsod, na vseh sektorjih dela je treba zaposliti aktiviste. Na ta način se znižujejo stroški uprave, a množica aktivistov se uči in gradi v delu. In kar je najvažnejše: delo foruma je živo, mladeniško, povezava med upravo in članstvom se krepi. Aktivisti so trdno povezani z množico, so v množici. Aktivisti pomagajo upravam, da prinašajo pravočasno in pravilno odloke in da se ti odloki izvedejo v življenje. Aktivisti so najboljši pomočniki in svetovalci uprave.

IV.

S pravilno zaposlitvijo aktivistov je izvršen samo en del posla. Drugi del je dajanje stalne in stvarne pomoči v delu. Ta pomoč je mogoča samo, če funkcionar pozna probleme in naloge, ki stojijo pred tistim, kateremu pomaga. Pri tem igra važni vloga tudi, če je odnos med tovariši pravičen. Če mlajši aktivist občuti tovariško skrb in ljubezen starejšega funkcionarja, bo zastavil še večje energije, da bo razumel naloge, jih kar najuspešneje sprovel v življenje. Skrb za mlajše tovariše se ne sme omejit samo na njihovo delo v organizaciji, na njihovo politično in ideološko dviganje, ampak se mora razširiti tudi na njihovo strokovno izobrazbo in na njihovo osebno življenje. Pazljiv odnos mlajših tovaršev do starejših krepi pri starejših voljo, da vse svoje znanje in izkušnje prenesejo na mlajše.

Z aktivisti je treba delati posamezno in v skupinah. Potom kratkih konferenc, razgovorov in diskusij moramo vsako vprašanje objasniti in pokazati, kako naj se in kako se ne sme delati. Delo vsakega aktivista moramo stalno spremljati in kontrolirati. Kontrola pri delu je najboljše sredstvo, da pridemo do pravilne ocene uspeha ali neuspeha in da se pravočasno opazijo morebitne nepravilnosti. Napake je treba prikazovati in se na njih učiti. Napačno delo naj se kritizira, toda resno in prepričljivo, brez hrupa in bahavih pretenj.

Nadaljevanje.

tečaja in ga uspešno dokončal. Prijavite se torej takoj vsi, ki hočete v jeseni v šolo. K prijavi so potrebne sledeče priloge:

1. Rojstni list;
2. domovnica;
3. zadnje šolsko izpričevalo;
4. pomočniško izpričevalo;
5. karakteristika sindikatov;
6. karakteristika politične oblasti;
7. zdravniško izpričevalo.

Karakteristika sindikata mora vsebovati:

- a) dokazilo o moralni kvalifikaciji;
- b) dokazilo o strokovni kvalifikaciji;
- c) navedbo o sektorju dela, v katerem bo kandidat po dovršenem šolanju zaposlen.

Pri vpisu v tečaj mora vsak kandidat izpolniti prijavnico, kolikovo za din 10.— in poravnati šolski prispevek.

Za stanovanje in hrano v Ljubljani mora vsak kandidat skrbeti sam, ter prošnje za podpore ali kake druge gmočne olajšave ne pridejo v poštev.

Tovariš, ali preštudiraš „Delavsko enotnost“ in preneseš njene članke na živiljenje v svoji podružnici?

SINDIKALNI DOM MORA BITI

K temu bodo pripomogli tudi stavbinici podjetja Glazer, ki so v mesecu februarju dali od svoje plače dnevno po pol ure in zbrali 25.189 din, ki so jih nakazali Medstrokovnemu svetu Mariboru.

Delavstvo tovarne vezalk TOTRA iz Zg. Hrušice je iz zaslužka prostovoljnih ur darovalo 1315 din za Tito Dom v Zelenci Jani.

Uprava Titovega doma se za dar najlepšo zahvaljuje.

Podružnica ESZDNS pri Ortopedskem zavodu IV. Armije je v enem dnevu zbrala 1650 din za Tiskovni sklad za Primorsko, Koroško in izseljenice. Prav tako so dali delavci in mnameščenci te podružnice ob prijavi izplačila novoletne dnevnice 2650 din za kulturno-prosvetni dom.

Obnavljamo, gradimo, ustvarjamo...

Na prostovoljnem nedeljskem delu v Škriljah, Golem in Iški

Sindikalne podružnice mestne četrti Rakovnik so v sklopu prvomajskega tekmovanja organizirale prostovoljno delo za obnovo od vojne prizadetih vasi v ljubljanski okolici.

Namen tega prostovoljnega dela je, da pomaga pri obnovi, ustvari trdno povezanost delavca in kmeta ter pokaže tistim, ki so v času vojne največ žrtvovali, da nismo pozabili nanje.

Ko so sindikati v tej četrti sprožili to svojo zamisel, so ostali odbori množičnih organizacij sklenili, da se tudi oni priključijo temu prostovoljnemu delu. Odločili smo se, da pojedemo na delo v Škrilje, Golo in Iško vas. Izbrali smo prav te vasi, ker so res popolnoma uničene in ker je bilo tamohinj prebivalstvo med vojno politično in nacionalno zavedano, da bi lahko služilo v zgrad marsikateremu drugemu kraju.

V nedeljo zjutraj so se dela željni prebivalci zbrali ob Grubarjevem kanalu, od koder so se s kamioni, ki jih je dala na razpolago vojaška uprava, odpeljali proti Igu.

Kamion za kamionom, okrašen z zastavami, poln ljudi, ki so s harmonikami in pesmijo budili barjanska naselja iz nedeljskega spanja, je rezal jutranjo pomladansko sivino.

Na Igu smo se razdelili: 300 v Iško vas, 400 v Škrilje in Golo. Kmalu nato so umolknele harmonike in zapeli so krampji. Cesta proti Golem je oživela. Na stotine delavskih rok je razbijala debelo kamenje, drugi so zasipavali itd. Ti prostovoljni delavci so bili povečini mladi ljudje, vendar je bilo dobršno število tudi starejših tovarišič in tovarišev, ki se niso ustrašili krampja in lopate. Rezultat tega dela je bil temeljito popravilo 3000 metrov cestišča.

V Škriljah samih so bile improvizirane prave delavnice. Prva čevljarška zadruga na Mivki je organizirala v dveh hišah svoje popravilnice. Čevljarji te zadruge — 36 po številu — so prinesli s seboj vse potrebne orodje ter zadostno količino podplatov in usnja ter so tokom dneva popravili vaščanom 103 pare čevljev. Podružnica čevljarške delavnice Janko Ješe se je

udeležila tekmovalnih del v Škriljah z 19 člani, ki so skupno popravili 49 parov čevljev. Ta podružnica je pripeljala s seboj tudi šivalni stroj. Kovinarji podružnice št. 7 — St. Jakob-Ljubljana — so se udeležili tekmovanja s 46 člani, ki so šli v Škrilje in na Golo. Drugih 40 članov je krenilo v vaš Iško. Skupno so ti strokovnjaki popravili preko 500 komadov kuhinjske posode, 2 štedilnika, večje število ključavnic, kotljev, sekir, žag, plugov, krampov, preko 125 komadov verig, 2 šivalna stroja, likalnice, vrata in še mnogo drugega. Poleg tega so podkovali 5 konj. Prva čevljarška zadruga je poslala nekatero svoje člane v Iško vas. Tudi okrog njih se je nagrmadila gora raztrganih čevljev, ki so jih čevljarji skrbno popravili. Ob tej priliki je bilo popravljenih samo v te vasi 240 parov čevljev.

Gospodinje in otroci so prinašali raztrgane čevlje in razbito posodo, a odnašali so vse pokrpano in popravljeno. Gospodarji so se bolj zanimali za poljsko orodje, pluge, brane. Vse to je bilo popravljeno in spet uporabno.

Proti četrti uri popoldne se je delo končalo. Gruče ljudi so se valile proti Škriljam, kraju zbirališča. Tam so se spoznali z domačini in kmaj tu smo ugotovili, da je bilo med nami tudi mnogo domačinov, ki so se nam pridružili pri tem skupnem delu. Po končanem delu smo imeli priliko pogovoriti se z vaškimi mamcami, ker mož je itak malo. Povečini so oblečene črne, s solzami v očeh so izražale svojo hvaležnost za razumevanje in podporo, ki smo jim jo dali s svojim prostovoljnim delom.

Neka ženica mi je rekla: »Tega dela bi sami nikoli ne zmogli. Naša vas ima premalo ljudi, da bi si takšno cesto sami popravili. Kar nas je ostalo, moramo položiti vse svoje sile za obdelavo polj, na druga dela niti misliti ne moremo, čeprav so tako nujna.«

Zastopnik tehnične baze je k temu dodal, da bi tudi država tako širokoteznejših del ne mogla izvršiti, čeprav bi imela na razpolago denarna sredstva, ker bi delav-

stvu v teh krajih ne mogla nuditi stanovanja.

Sredi požgane vasi visi na stari lipi lesena tabla, obračun okupatorjevega divjaštva:

Skrilje: Umrlji za domovino:
Talci: 12 (sledijo imena).
Padli v borbi: 19 (sledijo imena).

Na nasprotni strani visi na zidu porušene hiše Stenčas ZMS.

»Plug izpod strehe brano na dan jarem na vola kdor ni zaspan«.

to je ena izmed pesmic, ki je objavljena na stenčasu.

Po končanem delu smo se zbrali na tem prostoru, da damo izraza svojemu navdušenju. Četrtni sekretar OF tov. Zagar je v kratkih besedah očrtal pomen prostovoljnega dela.

Zastopnik Krajevnega ljudskega odbora se nam je zahvalil za razumevanje in za uslugo, ki smo jo s tem delom storili domačemu prebivalstvu. Poudaril je, da je to najkrepkejša povezava med delavcem in kmetom ter da bomo prav na ta način vzbudili pri kmetu zaupanje do našega delavca in delovnega inteligenta, ter obratno. Kmet, ki je v prejšnjih časih s strahom gledal v belo Ljubljano, iz katere ni prihajalo nič dobrega, bo sedaj z veseljem pričakoval svoje mestne tovariše, ki kažejo toliko razumevanja zanj.

Nato so domača dekleta zbrano zapela nekaj pesmi, a vaška mladina je zaplesala Titovo kolo.

S pesmijo in ob zvoku harmonik smo krenili proti dolini. Mladi in staro je nabiralo rdečo reso in teloh.

Vse je prepevalo, vse se je smejal, ker vsakdo se je zavedal, da je to nedeljo koristno uporabil. Vsakdo se je prav tako vedel vračati, kot se je običajno vračal z nedeljskih izletov, a danes ga je razveseljevala še ta zavest, da je izvršil plemenito dolžnost.

Bitežnik Bogomil

Obnavljali smo požgane domove

Delavci pospravljajo ruševine v vasi Vrh

Marsikateri Zagorjan je še sladko spal, ko smo zapeli uslužbenci strojnega in elektrobrata v mlado jutro. Dva avtomobila sta nas že čakala na zbirališču, od koder smo se v veselem razpoloženju odpeljali na delo v vasi Dolgo brdo in Vrh, kamor smo šli obnavljat požgane in porušene domove tamkajšnjih kmetov.

Skoraj nas niso pričakovali; niso mogli verjeti, da bomo res prišli. Bila je nedelja dne 10. marca. Ura še ni bila osem, ko smo že izstopili iz avtomobilov. Pojoč, z zastavo na čelu smo se podali na Vrh.

Orodje smo prinesli s seboj, zato smo se takoj lotili dela. Da je vas zelo trpela pod okupacijo, pričajo požgana in uničena poslopja. Ni trajalo dolgo, pa smo si od vnetega dela že brisali znoj s potnega čela. Naši kovači so popravljali slamoreznice, mlatilnice, kovali so vozove. Kmet se je že v naprej zadovoljno smehljaj, saj je vedel, da bo prej kot v eni uri njegova slamoreznica popravljena. Izmed kovačev se je s svojim neumornim delom najbolj izkazal tovariš Tratnik Feliks, ki že dolgo časa dela na polju obnove. V prostem času je že napravil precej motik in sekir, katere smo razdelili med najpotrebnejše pogorelece.

Pri nadaljnjem pregledu vidimo veliko požgano poslopje. Tudi tam so naši delavci takoj na delu. Odstranjujejo ruševine in odnašajo kamenje na kup. V osmih urah je zmosilo deset tovarišev približno 25 kubičnih metrov kamenja in ruševin ter očistilo ves prostor. To je hiša posestnika Dolinarja na Dolgem brdu. V januarju 1945 so prišli Nemci s Kozaki v to vas. Gospodar je bil pred letom dni ustreljen v Begunjah, sin je preživel 30 mesecev v Dachau. Bili so izdani, da se nahajata pri njih dva partizana. Nemci so jim oropali vso živino, pobrali vse imetje, zažgali hišo, hlev, skedenj in svinjak.

Pri sosedu popravljajo kleparji lonce. S seboj so prinesli vse potrebno orodje in so mnogim loncem popravili dno.

Zelo marljivi so bili tudi naši mladinci. Podirali so visoka, stara drevesa in pripravljali prostor za nov hlev. Tudi pokvarjene in polomljene slamoreznice in

mlatilnice so pričakovale varilcev. Ponekod je bilo treba zvariti samo dva polomljena dela in slamoreznica je bila popravljena.

Tudi tovarišice so se dobro izkazale. Šivale so novo, krpale stare, pomagale, kjer koli je bilo potrebno. Dve šivilji, ki sta tudi bili med njimi, sta kmetiči in otrokom napravili nove obleke.

Med delom je nad nami plapolala zastava, katero smo prinesli s seboj. Pridrili smo jo na najvišje drevo, od koder nas je vzpodbujala k delu.

Mnogo majhnih, a zelo potrebnih del se je opravilo ta dan, dokler ni prišel čas odhoda. Ko nas je harmonika že klicala na zborna mesto in se je slišalo trobljenje avtomobila, ki je čakal na odhod, smo se poslovili od kmetov, ki so se nam prisrčno zahvaljevali za pomoč in iskreno izrazili željo, da bodo veseli, če bomo še prišli.

Avtomobili so oddrli proti Zagorju in med petjem se nam je zdela pot zelo kratka. Spotoma smo se ustavili še na Mlinšah. Sklenjeno je namreč bilo, da bo

tukaj naša igralska skupina uprizorila odsko komedijo. Navzoče je pozdravil predsednik sindikalne podružnice tovariš Lukač, ki je v svojem govoru poudaril skupnost delavcev in kmetov, ki se je rodila v štiriletni borbi in katero moramo še bolj utrditi. Povedal je tudi, da je čisti dohodek te prireditve namenjen za obnovo požganih vasi v tem okolišju. Igra je bila lepo izvedena in gledalci zelo zadovoljni.

Pozno je bilo, ko smo se zadovoljni s svojim delom odpeljali v Zagorje. S tem prostovoljnim delom smo dokazali, da nismo in ne bomo pozabili onih, ki so v času borbe vedno dajali našim borcem zavetje in hrano, dokazali smo, kako sta delavec in kmet v novi, ljudski republiki Jugoslaviji trdno povezana med seboj.

Zvonce

Steklarji iz Rogaške Slatine so že marsikje ublažili pomanjkanje

S svojim prostovoljnim delom smo delavci steklarne v Rogaški Slatini že mnogo pomagali. Tako je dobilo 19 bosančkov nove čevlje, za katere so dali 3400 din. Za zimsko pomoč smo darovali 4000 din, za partizansko bolnico 4000 din, za tiskovni sklad »Ljudske pravice« 6000 din, za požgano vas Mošnje pri Radovljici 10.000 din, za partizanske sirote in stare steklarje 17.550 din, za ljudsko knjižnico v Rogaški Slatini 3000 din, tovarišu Žeraku, ki mu je pogorela hiša 3000 din, za tiskovni sklad za Primorsko 4000 din.

V nedeljo dne 10. marca smo vsi delavci in nameščenci delali prostovoljno za pomoč kozjanskim kmetom, katerim je okupator vse uničil.

Tudi v prvomajskem tekmovanju mora biti naša tovarna prva v okraju Šmarje pri Jelšah. Dvignili bomo proizvodnjo, izboljšali kakovost stekla ter dosegli priznanje, da je steklarne v Rogaški Slatini ena najboljših, ker najlepše in najpreznejše izdeluje steklene predmete. B. J.

**Berite in širite
»DELAVSKA ENOTNOST«!**

Tovariš popravlja Dolinarjevi mami posodo, v kateri je nosila hrano partizanom

V industrijski kovinarski šoli na Teznem

Na Teznem, kjer je bila za časa stare Jugoslavije tekstilna tvornica čipk, so v času okupacije Nemci namestili vajeniško šolo za tovarno letalskih delov. To šolo smo meseca maja prevzeli do 90% porušeno, tako, da v teh stavbah na Teznu ni bilo mogoče obratovati. Nekaj strojev iz bivše tovarne čipke je bilo v času okupacije prenešenih v prostore predilnice in tkalnice pri Koroškem kolodvoru. Tam pa je bilo premalo prostora, ker je prvo nadstropje porušeno od bomb. Istočasno se je pokazalo, da je strokovna izobrazba pod takimi okoliščinami, da je en del strojev na Teznu, drugi pa v tkalnici pri Koroškem kolodvoru, nemogoča. Zato je bilo treba takoj misliti na skorajšnjo preselitev na Tezno.

Vodstvo šole se je znašlo v velikih težavah in izgledalo je, da s to šolo ne bo nič. Ker so pokazali nameščenci, predvsem pa vajenci trdno voljo, da si na ruševinah zgradijo novo poslopje na Teznu, nam je priskočilo na pomoč ministarstvo za industrijo in rudarstvo ter večja industrijska podjetja v mariborskem okrožju. Pripominjamo, da so naši učenci in vodstvo vajeniške šole našli veliko in trdno oporo predvsem v funkcionarjih sindikalne podružnice Splošne stavbne družbe v Mariboru.

Tako se je začelo živahno delo, bodisi v lepem ali deževnem vremenu. Čeprav je bilo delo zelo težko in naporno, se nam je posrečilo, da smo predvsem s pomočjo pridnih vajencev, ki jih je bilo takrat 120, popolnoma obnovili strojno dvorano, ki meri 750 kvadratnih metrov. Šola se je koncem meseca oktobra že preselila iz prostorov tkalnice pri Koroškem kolodvoru v obnovljene prostore na Teznu. Od 1. novembra naprej se je strokovna izobrazba vršila že redno po učnem načrtu in praktičnem delu; za teoretični pouk se nismo imeli prostora. Končno se nam je posrečilo dobiti za teoretični pouk dva prostora v tovarni letalskih strojev, ki se je začel ob Novem letu, tako, da imamo danes tudi lastno strokovno šolo in sicer dva prva, dva druga, en tretji in en višji razred.

V šoli sami se izobražujejo strojni in

rodni ključavničarji, strugarji, rezkarji, brusilci in tehnični risarji. Od 252 učencev jih je 122 v praktičnem pouku v šolski delavnici, ostali, to je predvsem tretji letnik, pa so porazdeljeni v industriji in vključeni v proizvodnjo. Teoretični pouk, ki traja 16 ur tedensko, obiskujejo prav vsi učenci.

Če pomislimo na razbito tovarno, ki je bila ena sama ruševina, kajti nanjo so padle bombe najtežjega kalibra, šele potem se prav za prav zavedamo, kako ogromno in težavno delo je opravila naša mladina v zavesti, da dela in gradi zase in tudi danes pridno s prostovoljnim delom pomaga in olajšuje vodstvu šole delo pri obnovitvi ostalih, tako zelo potrebnih prostorov.

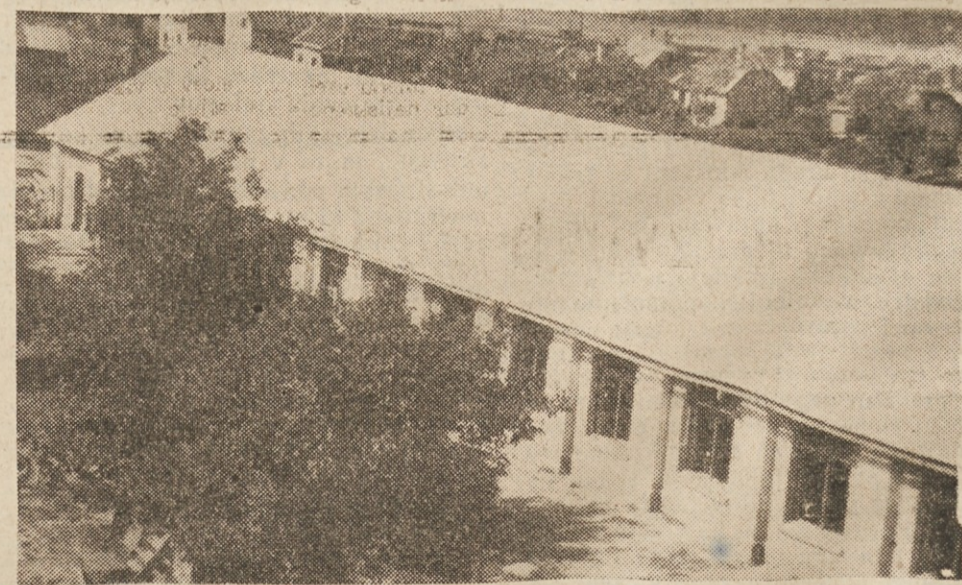
Industrijska kovinarska šola ima tudi svoje delavske zaupnike in sindikalno podružnico, ki je bila ustanovljena meseca junija preteklega leta. Njena mladinska organizacija je bila pred kratkim pohvaljena kot najboljša v vsej Sloveniji zato, ker je mladina naše šole izpolnila prav vse točke v načrtu, katerega si je postavila. V mladinski organizaciji je včlanjenih 98% gojencev.

Dne 15. in 16. t. m. so se vršile v Industrijski kovinarski šoli prvi pomočniški izpiti, ki so pokazali velik uspeh v delu in znanju. Od 30 kandidatov jih je izdelalo 29 in sicer 1 z odliko, 9 s prav dobrim, 14 z dobrim in 5 z zadostnim uspehom. Izpiti iz teorije so trajali dva dni.

V okviru prvomajskega tekmovanja je vodstvo šole razpisalo tudi nagrade za tri najboljše gojence in sicer v obliki posebne diplome. Prvo nagrado se je pridobil tov. Mihev Erik, drugo tov. Šraj Ernest, tretjo pa Knez Herbert. Izpiti so bili svečano zaključeni dne 16. t. m. v dvorani Splošne stavbne družbe, od kjer so mladi pomočniki poslali pozdravne resolucije maršalu Titu kot prvemu kovinarju, ministru za industrijo in rudarstvo tov. Leskošku Francu in tovarišu Kardelju z obljubo, da bodo neumorno nadaljevali z delom in napeli vse sile, da doprinesejo čim večji del za obnovo naše porušene, a svobodne domovine.

Tako je bilo ob osvoboditvi...

in danes smo ustvarili tole lepo moderno stavbo

Tudi sadjarji lahko doprinesete svoj delež k obnovi!

Vse gospodinje so preteklo leto zelo pogrešale sadje na našem trgu, kar pa ni bilo prav nič čudnega. Kmet je med okupacijo zaradi pomanjkanja delovnih moči obdelal le najnujnejše, za čiščenje in obrezovanje sadja pa ni imel časa. Tudi letos še vsepovsod primanjkuje delovnih moči, ker porušena domovina povsod kliče k obnovi.

V nedeljo smo bili na prostovoljnem nedeljskem delu v lepi in prijazni vasi Rašici, katero je okupator uničil do tal. Razkopavali smo ruševine in pripravljali material, katerega bomo potrebovali pri obnavljanju.

Kdor Rašico pozna, ve da so tam lepi sadni vrtovi, ki v jeseni lahko obrodijo obilo sadja. Na žalost pa so ti vrtovi zelo zapuščeni in zato zelo potrebni strokovnjaškega obrezovanja in čiščenja. Pri-

skočimo posebno sadjarji na pomoč kmetom, ki bi sami prav radi uredili svoje sadovnjake, pa se zaradi obnavljanja porušeni domov in priprav za pomladansko setev ne utegnejo v dovoljni meri posvetiti negi sadovnjakov.

Če bo kmet v jeseni pridelal dosti sadja, ga tudi nam ne bo primanjkovalo, zato naj strokovnjaki posvetijo prosti čas obrezovanju in čiščenju sadnega drevja ter tudi na tem sektorju dela tekmujejo za obnovo.

Vsi strokovnjaki v obrezovanju sadnega drevja in vsi tisti, ki imajo veselje do sadjarstva, pa še niso imeli prilike pokazati svojih zmožnosti, naj gredo pomagat na Rašico, tam je v opustošenih sadovnjakih dela za vse dovolj!

Drašček

IZ SOCIALNE ZAKONODAJE

Socialno zavarovanje

se s hitrimi koraki vključuje v enoten organizem družbenega življenja

Izopne in obširne debate na sejah časne samouprave Osrednjega zavoda za socialno zavarovanje v Zagrebu dajejo živo sliko po eni strani o pretrajanju, odnosno nastajanju novega družbenega reda, po drugi strani pa so vereni odsvet sprovajanja novih načel, ki jih postavlja ljudska oblast v življenje vseh odtenkov javnih nalog.

Na zadnji seji, ki se je vršila v dnevi od 14. do 16. t. m., je razpravljala samouprava predvsem o proračunih Federalnih zavodov za socialno zavarovanje, o problemu planiranja denarja, o investicijskem programu, o minimalnih rentah in organizaciji statistične službe socialnega zavarovanja.

Izhajajoč iz stališča, da je socialno zavarovanje enotna organizacija na vsem državnem področju, se je pokazala potreba, da morajo biti tudi v vseh federalnih proračunih na prvi pogled vidni enotni vidiki in enotna načela tudi pri sestavi budžeta, ki naj velja v Sloveniji, Bosni ali Makedoniji. Proračuni naj bodo elastična gospodarska osnova, ki naj daje slehernemu možnost jasnega vplogleda v dogajanja v tej službi.

Federalni proračuni so pokazali najrazličnejša predvidevanja sprito vsesplošnega pomanjkanja osnov, predpostavk, na katerih bi bilo mogoče zgraditi čim bolj realen proračun. Zastopnik nadzorne oblasti je prikazal potrebo novih pogledov na sestavljanje bodočih proračunov, ki bodo našli svojega izraza že v drugem letošnjem polletju. Predloženi proračuni so bili sprejeti z nekaterimi popravki zaradi tega samo za prvo polletje.

Posebno se je poudarjalo, da se mora število zaposlenega uslužbenstva skriti na predvideno višino glede na število zavarovancev. Da se ne bi isti posli vršili po nepotrebnem na več mestih, je treba strogo razmejiti funkcionalne naloge višjih organov od operativnih nalog organov, ki vršijo službo na samem terenu. Posli funkcionalne narave naj se čim bolj centralizirajo, operativna služba pa čim bolj decentralizira. Število filijal, ki že upravljajo gotove funkcionalne naloge, naj se zmanjša in naj obvelja načelo, da morajo imeti filijale področje za najmanj 10.000 članov zavarovancev, kjer gre za teritorije, ki so gospodarsko slabše razviti. Na industrijskih in polindustrijskih področjih pa naj imajo filijale mnogo večje število zavarovancev.

Sprito dejstva, da je rentno zavarovanje v preteklih dobach v veliki meri nalagalo svoje kapitalne v zgradbe, ki danes zelo malo ali nič ne donosajo, se je poudarjala majna potreba stroge evidence vseh izdatkov, da se točno dožene njihova rentabilnost. Prevelika centralizacija vseh rentnih poslov pri Osrednjem zavodu se je izkazala za neostvarljivo in zaradi hitrejšje administracije za nesmoterno, radi česar se je večina teh poslov prepustila delokrogu federalnih zavodov.

Obširna debata o takozvani laični kontroli bolnišnic je pokazala, da bi bilo treba upravljati dosežani način kontrole, ki je bil doslej zgolj policijske narave in ga zamenjati z zdravstveno kontrolo, ki naj bi bolnikom dajala potrebne nasvete v njihovem zdravljenju. Sindikati, odnosno njihovi odbori socialnega zavarovanja pa bi imeli nalogo, da varujejo institucijo socialnega zavarovanja pred izkoriščevalci in pred sabotajo. Nova zdravstvena kontrola bi na ta način postala del zdravniške službe, ki bi se vršila po posebnem sanitetnem osebju v svrhu kontrole bolnikov, če se ti v zvezi držijo zdravniških navodil. Pomislimo pri tem samo na dejstvo, kako težki milijoni se razmetavajo samo za izdajanje zdravil, če jih bolniki čisto ne uporabljajo pravilno.

Izpolnjena statistika o otroških dokladah naj pripomore k ugotovitvi, v kakšni meri je dosežani 7,7%ni prispevek zadosten za kritje zakonitih obvez, odnosno kolik je morebiten njegov prebitek, ki bi ga zaradi tega kazalo prenesti na rentno zavarovanje, ki je z 9%no dotacijo premalo oskrbljeno.

Predvideni odbori za socialno zavarovanje, zaposleni in zdravstveni aktivni so že

prve organizacijske oblike, katere nam kažejo, da se bo tudi ta služba postavila na množično osnovo, ki more biti edino uspešen način za pravilno upravljanje socialno-zavarovalne službe, kot najbolj odlične ustanove delavskega razreda. Ti prvi pričetki so uvod v nov način na povsem novih osnovah.

Pri vprašanju planiranja denarja, ki se zbira v rentnih panogah, je prišlo do izraza načelo o enotnosti države in oblasti v tem smislu, da je treba z vso razpoložljivo gotovino podpreti državo in ji pomagati pri njenem napotju za izvedbo enotnega gospodarskega načrta. Ta načrt bo zahteval, da z najmanjšo množico denarja in z najhitrejšim kroženjem neprestano pribavlja gotovinska sredstva za izgradnjo naše produkcije. V tem momentu moramo priškoliti državi na pomoč pod najugodnejšimi pogoji, kar mirno lahko storimo, ker se zavedamo, da nam bo država največja garancija za vsakršno pomoč, ki bi jo pozneje socialno zavarovanje moralo potrebovalo. Principi privatnega gospodarstva, ki so nekoč veljali tudi za socialno zavarovanje, se v tej ljudski državi umaknejo enotnim interesom države, socialnega zavarovanja in vseh ostalih panog gospodarskega življenja.

Iz istega razloga izhaja tudi drugi sklop o investicijskem programu, ki omejuje investiranje v zgradbe na najmanjšo mero in edino v smeri ustanovitve, odnosno izboljšave zdravstvenih naprav, ki so nujno potrebno sredstvo za vršenje naše prvotne naloge v bolniškem zavarovanju. Predvidene investicije so se zaradi tega skričile na minimum. V Sloveniji se bodo izvršila obnovitvena dela na uradovi zgradbi v Mariboru in v Ljubljani na poslopju bivše Glavne bratovske skladišnice, dogradnja se bo do kraja nova bolnišnica na Jesenicah, na novo pa se bo gradilo upravno poslopje z ambulatorijem v Celju in event. nov ambulatorij na Jesenicah.

V nameri, da se približa višina rent v socialnem zavarovanju državnim pokojnicom, je bil sprejet sklep, da se dosežani minimalne rente zvišajo od dosežanih 450 din za vdove, 700 din za onemogle in 900 din za starostne upravičence do višine 1800 din na mesec. Pri tem pa naj bo upoštevan tudi princip stvarne dobe zavarovanja, odnosno višine vplačil, kar naj se prikaže tudi v ustrežajoči odmeri rente. Ta sklep je smatrali za enkrat seveda le kot pobudo za vladno odredbo, ki naj vprašanje zakonito uredi. Iz tega sklepa izhaja, da se minimalne rente iz naslova podporna fonda za enkrat ne bodo zvišale.

Opravljanje statistične službe ni naloga socialnega zavarovanja, temveč splošna državna naloga in v interesu celotne države. Zaradi tega naj služi socialno zavarovanje s svojo statistično službo splošni državni statistični službi le v oni meri, ki po naravi svojih poslov v socialno zavarovalni službi more biti opora splošni državni statistični službi.

Gornji sklopi kažejo, da se tudi socialno zavarovanje vključuje s hitrimi koraki in po enotnih vidikih v enoten organizem državnega življenja.

Zahvala trboveljskim rudarjem

Vas Bočna je bila po nemških okupatorjih ena najbolj prizadetih vasi v Zgornji Savicijski dolini. Požganih je bilo nad 90 stanovanijskih hiš in gospodarskih poslopij. Uničen je bil tudi ves gospodarski in stanovanijski inventar, živila, obleka.

V tej naši veliki nesreči ste nam pomagali vi trboveljski rudarji, delavci in delavke, ko ste zbrali in poklonili pogorelem vasi Bočna 85.000 dinarjev.

Nikoli ne bomo pozabili na vas, ki ste v težkih časih globoko pod zemljo z neutrudljivo voljo in napornim delom prikrajšali sebe, da ste mogli pomagati nam.

Obnovitvena združenja z o. j. v Bočni se vam v imenu vseh pogorelecev v vasi Bočna za dar najiskrenejše zahvaljuje.

Strokovno šolstvo

Vzgajajmo

strokovne kadre iz svoje srede!

Nazadnjaške sile reakcije, premagane in razpršene v narodno-osvobodilni vojni, ki pa še niso uničene, nam sedaj hočejo škodovati na gospodarskem polju. Izrabiti hočejo opustošenje, revščino in nered, ki ga je pustila vojna. Izrabiti pa hočejo tudi naše neznanje in neizkušenost v politiki, upravi in gospodarstvu, da bi se oblast izmuzila ljudstvu iz rok. Hočejo, da bi zopet oni dobili v roke vaje nad državo, katero bi si tako uredili, da bi zopet služila njim za izkoriščanje delovnega ljudstva.

Pridobitve narodno osvobodilne borbe si bomo zagotovili z zmago na gospodarskem področju. Uspeh zmagave od tega, kakšne uspehe bomo imeli pri obnovi in graditvi naše države. Za uspeh so nam neobhodno potrebni strokovni kadri. Niti velika naravna bogastva naše države, niti potrebna tehnika, če bi jo imeli, bi nam ne koristila, če ne usposobimo naših predanih ljudi obvladati tehniko, da bi si z njeno pomočjo podrejali naravo in nudili njena bogastva ljudskim množicam.

Strokovnjakov nam je že pred vojno zmanjkalo, sedaj pa moramo nadoknaditi še silne izgube strokovnih moči, ki so postale žrtev okupacije in narodno osvobodilne vojske ter one tuje in sovražne elemente, ki smo jih izločili iz našega gospodarstva. Strokovnjake, ki jih imamo, bi bilo treba še nadalje izpopolnjevati in po večini prevzgojiti, ker so nekateri zaradi prejšnjih razmer še vedno več ali manj nagnjeni k pasivnosti ali celo k sabotaži. Treba je stremeti ne le, da si privzgojimo sposobne, marveč tudi zanesljive strokovne kadre.

Potreba po strokovnih kadrih se kaže še bolj pereča, če upoštevamo sijajno bodočnost gospodarskega razvoja naše države. S prehajanjem velikih gospodarskih podjetij v ljudsko last, se odstanjujejo tuji in domači izkoriščevalci, sproščajo pa se ogromne ustvarjalne sile tisočev predanih delavcev. Tehnika, ki vstopa v službo ljudstva, se razvija v novih pogojih in v interesu delovnih množic.

Tako veliko nalogo, kakor je v naših razmerah vzgoja potrebnega strokovnega kadra, je mogoče rešiti le s pomočjo sodelovanja najširših delovnih množic in v skladu s splošnim gospodarskim načrtom, po katerem vodi in usmerja država vse gospodarsko življenje, da se obstoječa sredstva pravilno izkoriščajo v občo korist ljudstva in v obrambno sposobnost države.

Naša naloga je, da se sedaj z vsemi silami vržemo na vzgojo strokovnih kadrov in v ta namen izkoristimo vse možnosti svojih sindikalnih organizacij. Kakor so tekoma narodno osvobodilne borbe vznikali vojaški strokovni kadri iz borbe same, tako se bodo tudi sedaj razvili strokovni kadri v pogojih ljudske oblasti med procesom obnove in graditve same.

Tekmovanje na polju prosvete in strokovnega izpopolnjevanja priča, da so sindikati v glavnem svojo nalogo razumeli. Naslednja naloga naj njihovo pobudo le še povečajo in olajšajo njihovo delo.

Strokovne kadre usposabljamu najnaravnije v strokovnih šolah in tečajih. Vzgoja v strokovnih šolah je bolj sistematična in temeljita, je pa dolgotrajnejša, dražja in zahteva velike investicije. Ker so nam sredstva omeje-

na in ne moremo čakati, bomo danes forsirali tečaje, ki so cenejši, ne zahtevajo večjih investicij, ne odtegujejo tečajnikov od dela in omogočajo strokovno usposabljanje in krepljenje najbolj številnih in predanih delavcev.

I. Tečaji imajo predvsem namen:

1. Povečati politično zavednost in razgledanost delavcev in nameščencev, da se spremeni njihov odnos do dela in discipline, do države in do ljudske imovine, da bodo zavestno razvijali tekmovalni način dela.

2. Dvigniti njihovo strokovno sposobnost in znanje, da bodo zmoini čim preje nadomestiti manjkajoči kvalificirani strokovni kader v našem gospodarstvu, da bo njihova storilnost postala odgovarjajoča sedanjim visokim mezdam, in da se bodo usposobili za pravo udarništvo, ki ne temelji na ganjanju, marveč na inteligenci, iznajdljivosti, organizaciji in znanju. S tem se bo zvišala proizvodnja, zboljšala kvaliteta in znižali stroški proizvodnje.

3. Zvišati njihovo splošno izobrazbo in razgledanost, da bodo zmoini samostojni in kritični.

4. Povezati delo inženjerjev in ostale višjeje strokovne osebe z delom profesionalcev in pomožnega delavstva.

Zato naj sindikalne podružnice večjih podjetij na svojem območju sami ali več malih istovrstnih podjetij skupaj že v obdobju prvomajskega tekmovalnega organiziranja za svoje delavstvo strokovne tečaje, na katerih bodo poučevali strokovnjaki in izobraženci iz podjetij, kar bo krepilo zvezo med njimi in delavstvom.

V lažje orientacijo podajamo sledeča navodila:

I. Vrste tečajev:

- a) Splošni tečaji za pomožno delavstvo in začetnike, ki so lahko krajši, trajajoči skupno 20—40 ur ali več.

- b) Začetniški tečaji za vajence ali priučene strokovne delavce trajajoči: 6, 12 ali 18 mesecev po cca 10 učnih ur na teden.

- c) Dopolnilni tečaj za pomočnike in mojstre, ter bolj izvečbane priučne strokovne delavce, ki nimajo teoretične strokovne izobrazbe. Tečaji naj trajajo 6, 12 ali 18 mesecev s cca 10 učnimi urami na teden.

II. Učni program tečajev:

Učna snov ima dva dela:

- a) Splošna izobrazba naj obsega približno eno četrtino vse snovi in sicer: narodni jezik in knjigovodstvo, zgodovina, predvsem narodno osvobodilne borbe jugoslov. narodov, zemljepis, predvsem gospodarstvo Jugoslavije, državoznanstvo t. j. ustava, narodna oblast, sindikati, delavsko zavarovanje itd., matematika, fizika, kemija.

- b) Strokovni predmeti, ki naj obsegajo ostale tri četrtine snovi in to: blagovnanstvo (sirovine), strokovnanstvo (tehnologija, motoroznanstvo), strokovna kalkulacija, in ev. strokovno risanje in praktični pouk, če je možen in potreben.

III. Organizacija tečajev:

- a) sindikalna podružnica naj skupno z vodstvom podjetja takoj zainteresira delavstvo za obisk strokovnih tečajev in določi, kakšni tečaji naj se vršijo.

- b) Sindikalna podružnica naj skupno z vodstvom podjetja predlaga sposobno osebo za vodstvo tečaja ter iz vrst tehnične osebja obrata ali izven

obrata potrebno število učni moči za teoretične in praktične predmete. Za predmete splošne izobrazbe je mogoče dobiti učne moči iz vrst krajevnih šol ali političnih forumov.

c) Predvideno učno osebje naj sestavi podrobni učni program in učni načrt ter ga predloži v odobritev odseku za strokovno šolstvo pristojnega ministrstva.

d) Redno nadzorstvo nad tečajji vrši vodja tečaja, vrhovno nadzorstvo pa pristojno ministrstvo.

e) Ob začetku tečaja naj tajništva ali podjetja za vsak tečaj pošljejo pristojnemu ministrstvu izpolnjeno vprašalno polo, v kateri naj zahtevajo od ministrstva do vsakega 6. v mesecu ev. spremembe in ob zaključku tečaja dopolnilo o stanju in uspehu tečaja ter predloge za izboljšave, če jih imajo.

f) Stroške za vzdrževanje tečaja nosi podružnica ali podjetje, ki je dolžna preskrbeti potrebne učne prostore in učila.

Zavedni izobraženci-strokovnjaki bodo sedaj, ko nas trenutne gospodarske težave silijo v skrajno varčevanje, pomagali s prostovoljnimi brezplačnim delom v skupni borbi delovnega ljudstva za očuvanje s tolikimi žrtvami priborjene svobode in za čimprejšnjo srčno bodočnost in blagostanje.

Ker je s tečajji mogoče hitro vzgojiti le zasli strokovni kader, bo potrebno kasneje tečaje še forsirati in dvigati, da bomo zboljšali kvaliteto strokovnega kadra.

Temeljito izšolan strokovni kader je mogoče vzgojiti le v dobrih strokovnih šolah. Zato moramo tudi strokovnim šolam posvečati vso pažnjo in jih ustanavljati vsepovsod, kjer dopuščajo današnja razpoložljiva sredstva.

(Nadaljevanje sledi.)

V strokovnih tečajih bomo razširili strokovno, politično in kulturno obzorje

»Leto 1946. naj bo leto največjega poletja in zmage pri obnovi naše države.« je dejal maršal Tito v svoji novoletni poslanici. Povsod so globoko razumeli ta poziv in delovne množice so do danes dosegle že lepe uspehe. Mladina po tovarnah hoče dvigniti proizvodnjo na predvono stopnjo, ali jo celo preostiti. Vsa naša stremeljenja gredoza tem, da bo delo čim bolj organizirano in načrtno in da bodo izdelki čim boljši.

Delavci in vodstvo tovarne usojenih izdelkov Zorn v Domžalah so organizirali za delavce in delavke strokovni tečaj. Na tečaju, ki se vrši dvakrat na teden, se 28 delavcev in delavk spoznava z izdelovanjem usojenih izdelkov do najmanjših potnikov; od male cigarete in denarnice vseh vrst in oblik, torbic, aktovk, kovčkov, pasov, nahrbtnikov, pa do najfinejših etajev za razne aparate. Z vsem se morajo seznaniti ti mladi tovaršiški. Predavatelji na tečaju so priznani mojstri iz tovarne. Po dveh mesecih se že kažejo lepi uspehi. Gojenci so pri svojem delu v tovarni postali vztrajnejši, izdelki so popoknejši in izdelani z največjo natančnostjo.

Poleg strokovnih predmetov se v tečaju poučujejo tudi predmeti, ki zadevajo splošno izobrazbo, to so: računstvo, slovenščina, zemljepis, zgodovina. Te predmete poučuje učitelja iz tikalnje osnovne šole tovaršiški Mazon in tovaršiški Pačubski. Politični vzgoji tečajnikov se pa posveča še prav posebna pažnja.

Vodstvo tovarne, ki ima največje zasluge, da se ta tečaj organiziral in za želja delavstva, da se neprestano izobražuje in izpopolnjuje svoje znanje, s katerim bo lahko doprinesel k izboljšanju gospodarskega položaja, sta nam porok, da bodo temu tečaju sledili še drugi.

Naročnina za Delavsko enotnost znaša:

četrtletno	Din 26.—
polletno	Din 52.—
celoletno	Din 104.—

Marjeta Šaginjan:

Na izviri čudežev

Spominjam se, pred petnajstimi leti mi je bilo jeseni, na bregu enega izmed najlepših švicarskih jezer, na bregu Bodenskega jezera, zastavljeno nesmiselno vprašanje. To vprašanje je v hipu razkriilo vso pretresljivo globino neznanja in nerazumevanja, ki vlada o nas med ljudmi za mejo. Direktor sanatorija, v katerem sem se nahajala, pameten in izobražen človek, ki je z velikim zanimanjem čital Dostojevskega, me je vprašal:

»Povejte mi, boljše življenje — to je pričakovanje čudeža? Boljševizem pričakuje nebesko kraljestvo na zemlji?«

Čudnega vprašanja švicarskega učenjaka sem se spomnila na Uralu, v dneh Domovinske vojne, ko sem prodira prav do samega izvora tega, kar bi lahko imenovali »sovjetski čudež«.

Nastopil je strašni december prvega leta vojne. Položaj na fronti je bil napet. Nemci so se besno prebijali k Moskvi. To je bilo tiste dni, ko se je fašistično glavno poveljstvo bahalo pred vsem svetom, da vidi Moskvo z daljnogledom.

Na robu enega izmed uralskih mest je bil zmrznen, trd, kakor steklo gladek kos gole zemlje. Burja je z njega odpihala sneg, škorenj je drsel po tej goličavi kakor po železu. Bilo je tako mraz, da se je videla sapa, na trepalnicah se je lomilo ljuje, redke solze so tekle po licih in so žgale kožo. V takem vremenu torej in na taki goličavi je bilo treba v desetih dneh izkopati temelje za stavbo, postaviti dve novi tovarniški poslopji, opremiti jih s stroji in tukaj izdelovati tanke. Ni bilo treba zgraditi samo sten, marveč tudi napeljati vodovod, oskrbeti kurjavo, električno razsvetljavo, splinirati temelje, preračunati vse natančno, po tovarniško. Vse to pa — v desetih dneh! Ni bilo dovolj inženjerjev, od nikoder ni bilo moči vzeti te-

žakov, tesarjev. Povelje Domovine pa se je glasilo: tukaj mora v desetih dneh stati tovarna!

Drugač decembra je pisal pokojni Evgenij Petrov v »Trudu« izpred Moskve: »V gostem jelovem gozdu stojijo v zasedi veliki beli tanki... To je ogromna sila. Verjetno se bodo podali v boj še danes proti koncu dneva.« Tanki so ščitili Moskvo, Rdeča armada jih je potrebovala, bilo je treba dati in dati tanke. Vsako uro, vsak »konec dneva« se se podajali v boj. Treba je bilo šteti dneve za zgradnjo dveh tovarniških stavb prav zaradi napov, ki so se na fronti odvijali v urah in dneh.

Sovjetski ukaz, ki je bil namenjen nam zunaj, to je bilo modro izobilkovanje misli in čustev, ki so vstajala v naši notranjosti: zavest dolžnosti, glasno izpovedana. Ukaz je povzročil gibanje med ogromnimi človeškimi plastmi, ker je našel oporo v notranjem hotenju in bistvu tistih, do katerih se je obračal. Tisoči ljudi niso izgubljali niti trenutka in so hiteli graditi. Bili so to najrazličnejši ljudje. Partija je dala organizatorje, ustanove in sindikati so dali cele kolektive, komosol je poslal mladi. Tu so bili fiskulturniki, študentje, arhitekti, računski uradniki, strojniki, gospodinje, zelo mnogo gospodinj. In med to reko ljudi je prišla na goličavo tudi potujoča redakcija »Truda«. Udeležila se je bliskovite gradnje.

škoda je, da pri nas ni navada, da bi vezali v knjige celotne izdaje naših potujočih redakcij. V njih se odraža veliko človeško življenje v nepozabnih časih važnih dejanj in dogodkov, kakor v resničnem dokumentu dobe.

Ukaz je bil izpolnjen. Zgodovina njegove izpolnitve pa se bo zdelala čudež tistemu, kdor ne pozna sovjetskega človeka. Ljudje so prišli na zmrzlo zemljo. Kako naj jo

kopljejo, s čim? Najpreje so vzeli sekuro, nato so se odločili za lomilko, za kopačo — a vse to jim ni dalo pristopa k črnemu, oledenemu oklepu zemlje. Nič ne imel strokovnega znanja kopačev — in z vso silo se je takrat razvil preprosto znanje življenja, človeška iznajdljivost. Poskušali so s ostrimi železnimi klini in so jih z lomlačmi zabiljali v zemljo. Med delavci pa so se znašli tudi rudarji. Jeli so po rudarsko izpodkopavati zemljo, kakor kopljejo rudne plasti, da bi laže razbili površino zemlje. Najboljši način pa je predlagal že starejši človek, po poklicu gledališki umetnik, Nikolaj Aleksejevič Sivač. Nekoč, v mirnem času, je moral za kulissami premišljevati in izbirati, le da je premišljal o platnu in barvah, o hitrih teatrskih mehanizmih, da bi sceni pričaral iluzijo življenja. Zdal pa je bilo treba premišljati o samem življenju! Sivač je razstavil osem ljudi svoje brigade z lomlačmi, dal jim je kline — in vsi so hkrati, v določenih razdaljah, zabilili osem klinov v trda tla. Zemlja se je zamajala in se je udala. Tako je bil odkrit najboljši način za kopanje zmrzle zemlje za temelje stavb.

Sovjetskemu uradniku Ribinu je bila dana naloga: odstraniti kamnito steno. Nikoli ni fizično delal; tudi njegova brigada je bila precej šibka. Eden je bil učitelj mojster, drugi šofer, tretji ključavničar. Kamnita stena je bila postavljena v starih časih, trdno, z namenom, da bi se nikoli ne zdrobila in da bi kljubovala uralski vročini in uralskemu mrazu. Kako se naj lotijo dela, kako naj jo podro? Zdrava pamet je brigadi pokazala edino možni način — z ovnom, lomilec zidov, ljudje so dvigali in spuščali bruno na žici in bili z njim toliko časa ob steno, da se je udala. Z enega dela mesta so smeli tračnice. Slabotni Ribinovi ljudje so zasloveli kot junaki in delo je bilo izročeno njim. Tako si je Ribin dobil izkušnje v delu z ovnom. S tračnicami je postopal Ribin še bolj preprosto: Namesto da bi smel vsako zase, je Ribin preko pragov položil lomilko, podkopal rahlo zemljo pod tračnicami,

ki jih je bilo treba potegniti iz zemlje, potisnil pod njo drugo, svobodno tračnico, se uprl v lomilko in izvil na ta način vso tračnico kakor zob s korenino.

Minulo je dvakrat po štiri in dvajset ur, ljudje so delali dan in noč, zagoreli so od vetra, od snega, od potu, in so opravili težaško delo. Na vrsto je prišlo delo tesarjev; tesarjev pa ni bilo.

Lesena skladiščna stavba je bila univerza za tesarje, tečaj je trajal dve uri. Stari, sivobrati, častitljivi mojster, izmed onih, ki so se nazivali »mi, ki smo iz Vjatke« — imel je svetlomodne motne oči, njegova beseda je bila silosa, roka dolga — je imel z novinci dnevni tečaj, kjer jim je razlagal, kaj je tesarsko delo, kako je treba držati orodje v rokah, kako je treba ravnati s sekuro, s pilo. Pokazalo se je, da se je v takih »dveh urah« možno naučiti katerega koli dela, če učenec le, takoj po pouku prime za delo in v delu dovrši svoje šolanje.

Istočasno z izkopavanjem temeljev je bilo treba položiti mrežo ogrevalnih naprav; istočasno ko se je dvigalo leseno ogrodje, so se lotovali svojega dela monterji, privražali so stroje, preudarjali so o tehnologiji.

Od tretjega decembra je zgradba štela začetek dela. V noči štirinajstega decembra je bilo delo gotovo. Dve lepi, snažni stavbi šla zrasli na goličavi. V nedeljo je vse mesto prišlo čistit grušč in zidarske ostanke. Ljudje pa, ki so zgradili tovarno, ki se jim je posrečilo v desetih dneh postati dobri zidarji, steklarji, tesarji, pečarji, — niso hoteli zapustiti dela svojih rok — in mnogi izmed njih so ostali delavci v tovarni.

Vse to je lahko pripovedovati. Toda lahke čudeže nahajamo samo v pravilnih Sovjetski ljudi, živa volja milijonov — to je velika sila; to silo je bilo treba samo razumeti in organizirati, treba se je bilo trdovratno boriti z vsemi zaprekami na poti, kajti samo v brezračnem prostoru ni ovir za gibanje.

Ni bilo dovolj instrumentov, zakasnilo se se načrti, ponesrečili so se transporti z

materialom, ljudje so se utrudili, med njimi so se navezavali stiki, pokazalo se je, da je slučajni vodja budalo.

Istočasno pa je, vsako minuto organizirala, popravljala, učila, ukovovala, izravnavala partijska organizacija, ki je bila na delu pri stavbi. Del tega odgovornega dela je opravljala potujoča redakcija »Truda«.

Glej — roke v žepih — je prišel prošit za odpust od stavbe bančni uradnik. Ostro ga je ožigosal list in je obenem povedal, kako lahko so odpustili takega delavca, ki pravi: »Ne zdrižim! Vsi ostali pa so razumeli, v kako veliko čast jim je njihovo trdno zadržanje, njihova navezanost na gradnjo. Kuhane vode ni, kočlov malo, orodje ni že gotovo, načrt se je zakasnil, — in tačas je šel nemir list. Tiha, skromna gospodinja jedinica Diačkova in njen kuhar Jefremov sta vso dušo zastavila za prehranjevanje delavcev, v borbo za raznolike jedilnice; juho sta vivala Kar na krožnike, narezala sta kruh, imela sta krožnike na toplem, da bi ne čakali v vrsti, da bi niti minuta ne propadla pri gradnji. Pozorne oči redakcije so opazile njuna prizadevanja, list je prinesel članek o »prehranbenem čehu«, fotograf potujoče redakcije pa je fotografiral Diačkovo in Jefremovo pri delu. Vsak dan so tiskali poročilo »Včeraj na gradnji«. In dobri in slabi so vedeli, da jih vidijo. O pomanjkljivostih je list neprestano poročal, da bi jih lahko pravočasno odstranili.

In kakšna sreča je bila za nas vse, za sodelavce »Truda«, kaka ponosna zavest in sladkost, ko so v tistem roku, ki ga je postavil Stalin, odšli z Urala na fronto prvi strašni sovjetski tanki!

V tem je pa skrivnost sovjetskega čudeža? V zavestnem ustvarjanju zgodovine; to je skrivnost. Ovire za delo — te najdemo povsod na svetu, kajti gladkih poti v življenju ni. Toda v našem sovjetskem svetu imamo nov družbeni ustroj; v našem sovjetskem svetu poznamo zakone zgodovinskega razvoja. In mi vodimo sebe, uravnavamo življenje, poznavajoč te zakone. Odtod — podjetnost ljudstva, zlitje v delu. Odtod — naša zmaga. In v tem je — skrivnost sovjetskega čudeža.

Glas naših delavcev in nameščencev

Uspehi podružnice na klasični gimnaziji v Ljubljani

Kdor površno gleda na delo profesorjev, bi utegnil soditi, da se to njihovo delo omejuje le na pouk v razredih in kar je s tem v zvezi, da je neprimerno lažje od dela ročnih delavcev in da ga je tudi mnogo manj. Napačno presojanje umskega dela izvira predvsem iz tega, ker produkt ni tako viden in otipljiv kot je pri ročnem delu in se ne da meriti na metre ali tehtati za utežjo. Da bi bralci vsaj nekoliko spoznali pestro, mnogostransko, pa tudi težavno delo prosvetne sindikalne podružnice, si oglejmo, kaj je napravila profesorski zbor klasične gimnazije v Ljubljani od osvoboditve do meseca februarja t. l. Ni skoraj profesorja na tem zavodu, ki bi bil zaposlen samo s službenimi obveznostmi. Poleg zaposlitve z razrednim poukom ter varuštvenim knjižničnim in učnih zbirsk so tovariši zaposleni s poučevanjem na drugih šolah, tako na srednji šoli za zoboteknijo, na tečajih za JA, na strokovno nadaljevalni šoli itd.

Prostovoljno delo za obnovo šolskega poslopja, urejanje učilnic, zbiranje in selitev inventarja, zbirki in knjižnice so opravili profesorji s pomočjo dijaške mladine. Najbolj so bili pri tem zaposleni tov. ravnatelj, tajnik in služitelj. Profesor kemije tov. Antič je sam obnovil električno instalacijo. Koliko dela je bilo opravljenega pri urejanju knjižnice, nam dokazuje dejstvo, da so dijaški IV. razreda opravili nad 800 delovnih ur pod vodstvom tovariša knjižničarja. Selitev in ureditev zbornice so opravili profesorji sami; stari in mladi profesorji so vsi brez izjeme prenašali vso opremo, težke omare, mize itd.

V prostovoljno delo za obnovo pouka spadajo tečajji za dijaške zamudnike, ki so se vršili vse počitnice in tečajji za JA, kjer več profesorjev poučuje ob večernih urah. Razredni, privatni, posebni in noštrifikacijski izpiti so se vršili nekaj časa skoraj vsak dan.

Delo v sindikatih je bilo vztrajno in razgibano. Poleg političnih in strokovno-političnih predavanj smo imeli mnogo krajskih referatov, konferenc, sestankov, zborovanj, izdelali smo predloge in nasvete o raznih strokovnih šolskih vprašanjih. Z mladinsko organizacijo ima naša podružnica stalne stike preko svojega zastopnika, ki se udeležuje vseh dijaških sej in sestankov. Mentor prirodoslovske krožka za zavodu je organiziral projekcijske prireditve in postavil s pomočjo nekaterih tovarišev mladinsko astro-nomsko opazovalnico.

Delež v množičnih organizacijah na terenu je bilo ves čas, odkar obstoja naša podružnica zelo živinno. Tovariši so povsod pomagali kot prosvetni delavci, propagan-

disti ali člani raznih komisij. Največ so delovali pri političnem in kulturnem delu ter so imeli nad 50 predavanj. Poleg tega so predavali tudi v radiu, pri raznih strokovnih društvih, v sindikatih in v mladinski organizaciji.

Naša klasična gimnazija je organizirala in skupaj s profesorji priredila 11 prireditiv; tu so vštete turneje, počitniške kolonije, propagandne tekme, mladinski nastopi, Prešernova proslava in razstava ter lovdne prireditve.

V Znanstvenem in strokovnem inštitutu je delalo več tovarišev, najbolj pa se je izkazala tovarišica Shalicky, ki je bila preko 420 ur zaposlena s prevodi. Poleg astronomskih opazovanj sonca in nočnega neba je tovariš Pavel Kunaver sestavil poročilo o soncu za leto 1945 ter ga poslal na centralno opazovalnico za sonce v Cürichu.

Z znanstvenim in strokovnim študijem se ukvarja večje število naših članov. Posamezniki se pripravljajo na dodatne izpite iz ruščine in angleščine, slavistike in kemije ter za doktorate.

Devet tovarišev je napravilo veliko delo s sestavitvijo novih učnih knjig za slovensko, zgodovino, latinščino, ruščino, angleščino, prirodoslovje in glasbo ter sta ruskim in angleškima vademecumom.

Na polju umetnosti se je pet tovarišev udeleževalo z risbami, kipi, dramatičnimi prevodi, kompozicijami in glasbenimi nastopi.

Za članstvo podružnice smo organizirali in kot predavatelji sodelovali pri političnih in jezikovnih tečajih za ruščino, pri pevovodskih, ljudsko izobraževalnih in sedmih tečajih za telesno vzgojo.

Naša podružnica ima med svojimi člani tudi vnete zadrugarje. Profesor Rajič je tajnik čebelarstva zadruga in je tudi sam dober čebelar; zadruga predavatelj in organizator. Tudi ostali člani naše podružnice so člani zadrug in tudi člani pripravljanih odborov. Nobenega dela se nismo ustrašili, delali smo več sto ur v težkih okoliščinah, pozno v noč, brez nedeljskega počitka, brez odmora. Vendar nas vse teže niso in ne bodo mogle odvrgniti od resnega, vztrajnega in požrtvovalnega dela za obnovo naše šole in za izboljšanje in izpopolnitev učnega načrta. Podružnica prosvetnih delavcev na klasični gimnaziji je z veseljem pristopila k prvomajskemu tekmovanju, v katerem hoče doseči lepe uspehe.

Sindikalna podružnica Cinkarne in metalne d. d. v Celju je prispevala za obnovo Zgornje Savinjske doline in kozjanskega okraja 141.346 din.

Skupaj s kmeti bomo postavili trdne temelje za srečno življenje naših otrok

V soboto 9. marca se je napotilo 64 članov in članic naše podružnice v Ribnico na Pohorje, da na mestu, kjer je bil prvi spopad med Hitlerjevci in našimi odredi na severni meji Slovenije, potrdimo in utrdimo vezi, ki vežejo delavca in kmeta.

Ze sam prihod delavcev v Ribnico je bil zelo slavnosten. Pred dvorano, kjer se je vršila kulturno prosvetna prireditev, je bil postavljen slavolik, ki je dožadoval, da se pehenski kmet zaveda borbe; ki jo je vodil skupaj z delavcem po pohorskih gzdovih, borbe, ki je očema prinesla svobodo in ki je oba združila v neločljivo telo.

Zbravnemu ljudstvu, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano, je spregovoril tov. Sedmak. V svojem govoru je omenil zvezo delavca in kmeta, ki morata ostati neločljiva, kot sta bila neločljiva za časa štiriletnih bojev, katero sta vodila do skupne zmage nad fašisti. Cilj borbe je doželen, vendar je treba še veliko požrtvovalnosti, da se premostijo vse zapreke, ki so postavljene pred nas. Kakor delavec v tovarni, tako naj tudi kmet tekmuje za čim večji pridelek na polju, za čim boljše prehrano zase in za delavca. Da pa bo kmet to lahko dosegel, mu moramo mi delavci priskočiti na pomoč. Kadar koli in kjer koli je potrebno. Ta vzajemna pomoč v delu nam bo osnova za čim prejšnjo obnovo naše porušene domovine — ljudske republike Jugoslavije.

Govoru je sledila prva točka sporeda — enodejanska »Komandir Simoa«, ki je nadvse zadovoljivo uspela. Tudi pesmi, ki jih je zapel podružnični oktet so napravile na

poslušalce najljepši vtis in so jih morali pevci ponavljati. Sledili sta še dve recitaciji, kot zadnja točka pa je bila na sporedu spevoigrata tov. Horvata, v kateri je tudi avtor sam sodeloval. Po končanem sporedu je ljudstvo skupaj s pevskim zborom s himno »Hej Slovani« zaključilo kulturno-prosvetni večer.

Drugi dan so prišli na svoj račun najbolj delavci, katerih je bilo lepo število. Tovariši iz tovarniške delavnice so popravili preko 300 loncev, verig, sekir, lopat, motik, plugov, likalnikov, štedilnikov in nešteto drugih predmetov. Istočasno so se tudi tovarišice iz tovarne, tako delavke kot uradnice pokazale enake svojim moškim tovarišem. Krpale in šivale so, da jih je bilo veselje gledati. Popravile ali na novo sešile so 48 komadov perila in oblek, kar je brez dvoma lep uspeh.

Pri tej priložnosti se je razdelilo med najrevnejše kmečke družine 40 metrov blaga, katerega je članstvo naše podružnice odstopilo podeželju.

Popoldne smo se poslovili od prebivalcev prijaznega trga Ribnice. Prehitro smo odšli, saj so mnogi kmetje iz Ribnice predlagali, naj se nekaj dni ostanemo pri njih in jim pomagamo.

Pridno bomo delali po tovarnah, dvigali bomo proizvodnjo tako v kvantitativnem kot kvalitativnem pogledu in storil vse, da bomo pomagali tudi našemu kmetu, s katerim bomo skupaj postavili trdne temelje za srečno življenje naših otrok. — Anton Aker

Tekmujmo!

Tekmujmo zdaj, tekmujejo vsi, nov dom se iz ruševin gradi. Ne le za nas, ki zdaj živimo, za vse potomce ga gradimo.

Jug, sever naše domovine, obnavlja, koplje ruševine. Je kdo, ki bi iz vrst izpal? Je kdo, ki ne bi tekmoval?

Med nami starih ni lenuhov in puhloglavih ni stremuhov. Mi vsi smo borci naših dni! Tekmujmo zdaj! Tekmujmo vsi!

Tekmovanje ni bahanje, ampak resno delo za obnovo

Z vso ljubeznijo in požrtvovalnostjo delamo delavci na žagi v Trzicu, ker zahtevajo uspehi, ki jih hočemo doseči v prvomajskem tekmovanju mnogo težkega napora in železne vztrajnosti, ki ne bo popustila pri nas toliko časa, dokler ne bo obnovljena porušena domovina.

Da delamo res v pravem tekmovalnem poletu, nam dokazujejo uspehi, ki smo jih dosegli od začetka tekmovanja do danes. Tako smo v času od 1. do 15. marca dvignili proizvodnjo rezanega lesa za 25% nad proizvodnjo v mesecu februarju t. l. ali za 23% nad proizvodnjo v mesecu februarju 1941. leta. Pri tem pa je tudi treba upoštevati dejstvo, da je 1941. leta delalo enako število zaposlenega delavstva deset ur, dočim dela danes isto število le devet ur dnevno. Povečali smo torej storilnost dela in poleg tega izboljšali tudi izdelavo. V zaboarni smo za 20% znižali količino odpadkov, v strojni smo prahrani 8% olja za pregreto paro, kar je zelo lep uspeh.

Delavci so do sedaj napravili že 640 prostovoljnih delovnih ur za popravilo ceste v Trzicu, a 40 nameščencev je napravilo 165 prostovoljnih ur. V času tekmovanja smo imeli dva množična sestanka in tri sestanke podružničnega odbora. V teku so temeljite priprave za občini zbor, ki se bo v kratkem vršil.

Vsi delavci in nameščenci našega obrata so sprejeli sklep, da hočejo biti na vsak način med prvimi in najboljšimi delavci svoje stroke v Sloveniji.

Sveđa so se dosežani uspehi dosegli le z veliko požrtvovalnostjo delavcev, posebno tistih, ki delajo pri gaitrih. Delavci vemo, da tekmovanje ni je bahanje, ampak resno delo za našo obnovo.

Franc Rajgel,

Vajenci industrijske šole v Kranju so razstavili svoje izdelke

Dne 7. marca je bila otvorenja razstava vajeniških del industrijske strojno-elektrotehnične šole Strojnih tovarn v Kranju. Vajenci industrijske šole so z izredno skrbnostjo pripravili in okrasili prostor, kjer so razstavili svoje najboljše izdelke, jih je 263. Razpostavili so jih po lepo okrašenih mizah in k vsakemu predmetu priložili pojasnilo, iz katerega je razvidno, za kaj se izdelki uporabljajo. Med izdelki so predmeti, ki jih predvideva učni načrt in tudi težji izdelki, ki so izdelani za fabricacijo lastne tovarne ali pa za zunanji naročilni. Poleg teh najrazličnejših, precizno in lično izdelanih predmetov izpopolnjujejo razstavo tehnične risbe, po stenah pa so pritrjene povečane fotografije najpridnejših gojencev pri njihovem delu: za stroji, stružnicami, rezkalnimi in brusilnimi stroji ter pri lemežih. Tudi te fotografije so lastna izdelava. Na razstavi je tudi brošura »Delu čast in oblast«, ki obsega razvoj vajenca v predpripravljeni Jugoslaviji v vsem takratnim izkoriščanjem zaposlovanjem, nepravilno in nepopolno vzgojo, o življenju vajenca pod okupacijo ter o novem načinu učenja in možnosti razvoja strokovnega naraščanja v Titovi Jugoslaviji. Brošuro so sestavili vajenci sami. Stil je preprost, toda izredno iskren.

Razstava je v pouk zlasti mladini, saj si je na njej lahko ogledala delo in si izbrala poklic ter videla svojo bodočnost z možnostjo strokovnega usposabljanja v naših industrijskih šolah, ki se ustanovljajo v posameznih večjih podjetjih, katere skrbijo za izgradnjo svojega naraščanja. V teh šolah se gradi nov strokovni kader pod novimi pogoji in velikimi možnostmi bodočega razvoja naše industrije.

R. I.

Z dobro voljo, pridnostjo in požrtvovalnostjo smo dosegli...

Ob času osvoboditve smo v Bonačevi papirnici na Količevem s skrbjo gledali, kako bomo spravili zanemarjeno tovarno v obrat. Bili smo brez potrebnih sirovin, kajti okupator nam je odpeljal vse klobučevine na Korosko, od koder smo jih dobili po spretnosti soferja nazaj. Na ta način se nam je posrečilo v kratkem času spraviti tovarno v obratovanje.

Meseca novembra 1945. leta smo dosegli 100% predvojnne proizvodnje. Največje težave nam je delal pri obnovi kartonski stroj, ki je v celi Jugoslaviji edini te vrste in predstavlja 48% kapacitete cele tovarne. Ta stroj je najbolj kompliciran izmed vseh papirnih strojev, kar jih imamo. Vse tekoče za obnovo tega stroja smo premostili z dobro voljo in prostovoljnimi delom. Delavci so pri delu pokazali visoko zavest in željo storiti kar največ za obnovo.

Papirni stroj št. I. in papirni stroj št. II. sta začela obratovati že drugi mesec po osvoboditvi.

Lepenkov oddelek je bil ob osvoboditvi najbolj opustošen, vendar se odlikuje s tem, da je najbolj dvignil in izboljšal kvaliteto. Po zaslugi delavcev in vodstva tega oddelka, prekaša današnja proizvodnja v tem oddelku predvojno proizvodnjo za 50% tako v kvalitativnem kot kvantitativnem pogledu. V naši tovarni se izdeluje mnogo vrst lepenke kot prešpan za elektroindustrijo, lepenka za tiskarske matrice in melvo lepenka, ki se rabi za izdelavo pet v čevljarski industriji. Te vrste lepenke smo poprej uvažali iz inozemstva in je dejstvo, da jih danes izdelujemo doma za naše gospodarstvo velikega pomena. Vendar pa bomo morali te domače izdelke na vsakem koraku še izpopolnjevati, da bomo lahko popolnoma nadomestili uvožene izdelke in zadostili v naši državi vsem potrebam po tovrstni lepenki.

Tudi brusilnica, ki je bila v času okupacije v zelo zanemarjenem stanju, je v mesecu septembru preteklega leta dosegla predvojno proizvodnjo lesovine, katere krije dve tretjini potreb naše tovarne. Pri obeh brusilnicah in dvigu proizvodnje smo imeli velike težave zaradi pomanjkanja izvežbanih delovnih moči, kajti 34 naših najboljših delavcev in junaških borcev za svo-

Hočemo, da bo kvaliteta naših proizvodov na višini!

Kdor je v mesecu maju 1945 videl porušeno tovarno sukna v Kočevju, danes ne bi verjel, da je v tako kratkem času mogoče toliko napraviti. Dva in dvajsetkrat je bila tovarniška zgradba zadeta pri bombardiranju, stavbe so bile delno porušene, stroji razbiti, pokvarjeni in zame-tani z opeko, gramozom itd.

V teh ruševinah so se prvi znašli delavci in nameščenci, ki so vsi kakor eden zavihali rokave, prišli v roke kramp in lopate ter začeli z delom. Obnavljali in popravljali so stroje, očistili vse, kar se je le dalo očistiti, popravljali porušeno zidovje, odstranili vso nepotrebno in neuporabno navlaklo in obnovili toliko, da smo danes res lahko ponosni na svoje delo.

Tovarna je obnovljena. Res še ni popolnoma taka, kot je bila pred okupacijo. Manjka nam še armirane stekla za sede, steklo za okna, tudi nekaj strojev še ne obratuje, toda z ozirom na vse, kar smo storili v času od osvoboditve do danes, so to majhne težave, ki jih bomo v kratkem premostili. Največja skrb je elektrika. Nekoliko smo si v tem pogledu pomagali s transformatorjem, ki pa ne odgovarja našim potrebam, vendar bomo tudi to zapreko z vztrajnim in neumornim delom

V moški bolnišnici v Novem mestu tekmujejo podnevi in ponoči

Ni dolgo temu, odkar je ležal v naši bolnišnici nek član Okrožnega ljudskega odbora. Ko je odhajal domov, je rekel: »Saj pri vas tekmujejo podnevi in ponoči.«

Imel je prav. Res je, da osebe naše bolnišnice nima oddiha. V letih okupacije je bil naš zavod tako zanemarjen, da je treba napeti vse sile, če hočemo uvesti vanj red in čistočo, ki je v bolnišnicah predpogoj za vsako drugo delo. Tako je bilo najprej treba v vseh sobah zavoda očistiti tla in postelje, zbrati hodnike itd., saj so prav bolnišnice tiste, ki so zelo zanemarjene, ker so bile ves čas vojne

bodo je padlo za pravice delovnega ljudstva. Z novimi delovnimi močmi, od katerih je 75% demobiliziranih borcev JA, bomo v doglednem času zamašili vrzeli, saj kažejo tovariši veliko voljo in željo po napredku in strokovni izvežbanosti, tako na delovnem, kakor tudi na političnem polju.

Od skupnega števila delavcev in nameščencev je 97% organiziranih v sindikate. Tudi pri obnovi domovine sodelujemo s prostovoljnimi delom. Naredili smo že okrog 6000 prostovoljnih ur, 19.120 din smo prispevali za požgane vasi, 21.853 din smo dali za obnovo okoliških šol, za Rdeči križ smo dali 2292 din, za tiskovni sklad Ljudske pravice 1185 din, za volilni fond 1229 din.

Prav tako hočemo doseči kar najlepši uspeh na političnem in prosvetnem polju. Na množičnih sestankih smo se seznanili s pridobitvami težke štiriletna borbe, s tekočimi političnimi dogodki in našim današnjim gospodarskim položajem. Ustanovili smo pevsko družino, igralški krožek, ki zaslužita za svoje dosežane delo vse priznanje. V kratkem času po osvoboditvi sta namreč nastudirala dramo »Plavž«, s katero smo z uspehom gostovali pri rudarjih v Zagorju. Da se naše kulturno-prosvetno delo tako lepo razvija, imata velike zasluge tovariša Pogačar in Jerman. Dobro se je izkazal tudi tovariš Blaž, ki je sam izdelal krasne odrske kulise. Čisti dobicek dosežanih prireditvev smo poklonili socialnemu skrbstvu. V kratkem si bomo postavili svoj lasten prosvetni dom, v katerem bomo imeli lep oder in dvorano za prireditve.

Imamo tudi načrt prvomajskega tekmovanja, v katerem smo si med drugim zastavili nalogo, da bomo zvišali proizvodnjo, izboljšali kvaliteto, dvignili disciplino in politično-prosvetno ozorje. Ta načrt že dejansko izvajamo in smo prepričani, da ga bomo do poslednje točke dosegli in presegli. Zbrali bomo vse sile za čim večjo in čim boljše kakovostno proizvodnjo, ker se zavedamo, da si bomo z vztrajnim delom zgradili in utrdili naš gospodarski in politični položaj, za katerega smo se štiri leta borili.

Tovarišica.

ter pomočjo naše ljudske oblasti premostili v doglednem času.

Prvi stroji za prejo so začeli obratovati že v oktobru lanskega leta; prav tako smo tudi v tkalnici izdelovali prvo blago že v oktobru, v apreturi pa meseca decembra. Tekmovali smo med seboj, kdo bo več in boljše naredil in dosegli smo lep uspeh tako v proizvodnji, ki je rasla iz dneva v dan, kot pri popravilu strojev. Danes so v predilnici že popravljani vsi stroji in vse stavbe v tkalnici so pripravljene. Proizvodnjo smo v mesecu januarju letos dvignili za 65% od proizvodnje v preteklem letu. Če primerjamo današnje število stavet s številom stavet v predvojnem času, tedaj je proizvodnja v mesecu januarju in prvi polovici februarja presegla predvojno proizvodnjo za 14%.

Ponosni smo na svoje delo, ker se zavedamo, da z vestnim delom izpolnjujemo svojo dolžnost do naroda in tovarne, v kateri delamo. Toda nas ne usvajajo zmagi, ki smo jih dosegli na polju obnove. Ne! Mi gradimo dalje in si ne damo pokoj, dokler ne bo naša proizvodnja dosegla viska tudi v kakovostnem pogledu, ker vemo, da je to temelj trdnega gospodarstva.

V.

prenapolnjene z bolniki tujih in domačih sovražniških vojaških formacij.

Mi tega dela nismo smatrali za tekmovanje, saj je težko reči, kdaj se v bolnišnici redno delo začne in kdaj neha. Vemo le, da mora biti takšna ustanova kot je naša, v vsakem pogledu vzor drugim. Prav tako mislijo tudi naši zdravniki in nameščenci uprave, ki ne gledajo na čas in ne štejejo ur, katere žrtvujejo v korist skupnosti.

Kljub temu pa bomo tudi mi tekmovali. Še so nedostatki, ki jih je treba odpraviti. Priredili bomo kratek bolničarski tečaj za izpopolnitev strokovnega znanja našega strežniškega osebja, uvedli vsepovsod štednjo, ustanovili Stenčas in lastno knjižnico, kjer si bomo lahko izposojali knjige, brošure itd. in s študijem širili svoje znanje.

Komšomol v velikih zgodovinskih vojni se imenuje vojna, ki so v njej zbrala junastva članov VLKSM v dneh velike domovinske vojne. Ta knjiga je šele prvi zvezek teh del, ki jih bomo počasi dobili Slovenci od »Mladinske knjige« v Ljubljani. Knjiga je opremljena tudi z risbami Iva Šubica in se prav dobro bere, ker je položena velika pažnja tudi na lepoto slovenskega jezika in izrazoslovja. Nekatere stvari se bero kot bi braj roman, toda dogodke je pisalo živo življenje samo. Knjiga je kakor pesem, himna ljubezni do domovine, do početa in do Stalina in bo tudi našim šolam kaj uporabna za skupno čitanje.

Naša književnost, beogradska, v cirilici pisana revija, je izšla že dni s svojo drugo številko. Prinaša razpravo akademika Todorjca Pavlova o Svetozarju Markoviču, Veljka Petroviča; Guslar pri Miltonu, Andriča esej o Vuku, lirsko kroniko Radovana Zogoviča »Deček iz Polimlja«, pesni Dušana Kostiča, Beličev esej o našem književnem jeziku, Maksima Gorkovega razpravo o Verlainu in dekadenizmu itd. pa še bogato kroniko o književnem, gledališkem in umetniškem pregledom. Tako imajo že Srbi in Hrvatje svojo literarno revijo — mi Slovenci pa jo dobimo koncem tega meseca, ko v uredništvu Juša Kozaka in v založništvu Državne založbe izidejo prve štiri številke slovenske literarne revije »Novi svet«, ki jo vsi že komaj čakamo.

KULTURNI DROBIŽ

»Partizanska pozornica«. Pri založniškem zavodu Hrvatske, Zagreb, je pravkar izšla prva knjiga njene gledališke biblioteke, ki ji je uvod napisal Djuka Kosak. Uvod končuje s temle besedami: »S temi deli smo se borili za svobodo in danes nam bodo pomagala, da bomo ohranili spomin na borbo, v kateri so se rudiše duhovne vrednote, katerih trajnost deloma tiči tudi v teh delih.« Knjiga obsega poleg uvoda dela pisateljev: Cankarja (Hlapec Jernej) v Delakovi predelavi, Nušiča, Čače, Mileta Klopčiča (Mati), Filipoviča, Mateša, Čopiča, Mateja Bora (Težka ura), Vito Zupana (Tri zastole ure), Horvata, Valdeha, Suhodjelskega, Glibčeva, Pančevsčija in Nikitina. Knjigi, ki ima 336 strani, so dodane pripombe, v katerih pravi urednik, da ima knjiga dvojno nalogo: prvič, da ohrani spomin na napor naših gledaliških družin v vojni in da pokaže našim ljudem v miru moralno problematiko, ki je na tala v borbi.

Lenin o učiteljih. V svojem članku »Strani iz dnevnika« je Lenin o učiteljih napisal tole: »Na splošno govoreč, se delo, ki se zdaj opravlja na področju ljudske izobrazbe, ne sme imenovati baš ozko. Dela so precej v smeri, da se spravi staro učiteljsvo iz mrtve točke, da se pritegne k novim nalogam, da se zainteresira za nove postavitve vprašanja pedagogije. Ljudskega učitelja je treba pri nas dvigniti na tako višino, na

kateri še nikdar ni bil, ni in ne more biti v buržoazni družbi. To je — resnica, ki ji ni treba dokazati. Tako stanje stvari pa je treba doseči s sistematskim, trajnim, energičnim delom tako za njegov duhovni dvig, kakor tudi za njegovo vsestransko pripravo njegovemu res visokemu poklicu in glavno je, glavno za izboljšanje njegovega materialnega položaja.«

Naše gledališke tekmuje. V okviru prvomajskega tekmovanja so člani našega gledališča šli med delavce v razne tovarne in podjetja. Organizirali so spominsko proslavo za Kajuha in bili v 23 podjetjih, kjer je sodelovalo 29 članov Operne, operni zbor in 17 članov Drame. Razdelili so se po skupinah in bili prav povsod toplo sprejeti, tako da so spoznali, da delavstvo ceni delovnega inteligenta, ki stoji z rano ob rami poleg najega v delu za iste cilje.

Novi načrt za knjige je izdala Državna založba, ki se je zavezala, da bo od slovenskih del tiskala pisatelje: Ternaža Antona Linhart, Valentina Vodnika, Franca Petišina, Janeza Trdino, Frana Levstiča, Silvana Jenka, Janeza Mencingerja, Josipa Stritarja, Josipa Jurčiča, Simona Gregorčiča, Ivana Tavčarja, Janka Kerinika, Antona Askeca, Dragotina Kettjaja, Josipa Murna, Ivana Cankarja, Otona Zupančiča in Srečka Kosovela, in sicer leto za letom, dokler ne

bodo izdaje popolne. Letos že izidejo zbrana dela Srečka Kosovela, Antona Askeca, prvi del Josipa Jurčiča, prvi del Janeza Trdine, prvi del Janka Kerinika in prvi del Antona Linhart. Poleg tega izidejo že letos dva zvezka Prešerna, in sicer pesnitve in korespondenca in variantne komentariji, prihodnje leto pa izidejo še trije zvezki in sicer biografski podatki s slikami in pa podoben življenjski našega velikega moža. Ob tem domačem programu bo založba izdala še celo vrsto klasičnih del, in sicer od pisateljev: Williama Thackeraya, Moliera, Antona Čehova, Léva Nikolajeviča Tolstojca, Emila Zolaja, W. Shakespearea, Alekseja Tolstojca in Ljutjana v 8 knjigah. Ta lepi načrt naše Državne založbe nam potrjuje, da nas po osvobodilni borbi v svobodi čaka globok kulturni razmah, vzpon v naši književnosti in poglobitev našega umetniškega delovanja. Dokaz je, da Državna založba dobro čuti, kaj je njena dolžnost in je tako storila nekaj, česar ni storila nočena založba v vsej naši knjižni zgodovini.

Vprašanja naših dni, števil 11 pinašajo Lenovo razpravo Trlje viri in tri seštevane marksizma in članka: Ekonomske razloge za priključitev Trsta Jugoslaviji, Poraz japonskega imperializma in narodno osvobodilna borba narodov Vzhodne Azije od E. Žukova, Španski gverilci prehajajo v ofenzivo. Dvajsetletnica sovjetskega Kirgizstana.

Koledar Osvobodilne fronte Slovenije je izšel z bogato vsebino in mnogoterimi slikami. Na prvem mestu se nahajajo novoletna poslanica maršala Tita, sledi članek Edvard

da Kardelja: Glavne značilnosti ustave FLRJ, Temeljne točke OF Slovenije, Titov članek: Demokracija brez socialnih sprememb in demokracija, Kardeljeva razprava: Moč ljudskih množic, Josipa Vidmarja: Lk maršala Tita, Brecljev članek: Prva obletnica osvoboditve Beograda, Zorana Poliča: Od AVNOJ-a do Konstituantne, sklepi in odloki prvega zasedanja SNOS-a, Janeza Hribarja članek: Končan je boj za staro pravdo, osnutek zakona o agrarni reformi in kolonizaciji, razprava Zierler: Trije trli stebri stare Jugoslavije, sledijo še razni drugi znanstveni in literarni sestavki, od katerih je pred vsem važen Bešlerjev članek o Stalinu, Moravčeva razprava o odsevu osvobodilne borbe v naši književnosti, članek o nekaterih vprašanjih ljudsko prosvetnega dela, o zadružništvu, o radiu, o rudarstvu, o ločitvi cerkve od države itd, itd. Koledar je bogat, popoln in ves lep, tako da je nekaka zbirka vsega, kar človek potrebuje in mora vedeti vse leto, v začetku so fotografije Stalina, Tita, Kardelja, Kidriča in Vidmarja, v literarnem delu pa sodelujejo: Zupančič, Miško Kranjec, Seliskar, Cene Kranjc, Lévec, Potrč, Ingolič in drugi. Prav lepo je zapeta Zupančičeva »Pregnanci«, napisana ob prihodu Rdeče armade v Jugoslavijo ki se konča:

Pobito srce in polne nade,
pregnanecv tožbe, obup in jok in stoki;
a že gre glas: »Naše pojo brigade!
Dvigni se, vdihni duh domačih lok!